

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Факультет економічних наук
Кафедра економічної теорії

Кваліфікаційна робота
освітній ступінь – бакалавр

на тему: **«ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
В УКРАЇНІ»**

Секретар ЕК З.Є. Шинкар
Робота захищена з оцінкою 82 (В)
добре
03 червня 2021 р.

Виконала: студентка 4-го року навчання,
Спеціальності
051 Економіка
Давидюк Анастасія Вадимівна
Керівник Бугрова О.О.
кандидат економічних наук
Рецензент Бойко О.М.
Кваліфікаційна робота захищена з
оцінкою
Секретар ЕК
« » _____ 20 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТУРИЗМ. ЙОГО ОСНОВНІ АСПЕКТИ.....	5
1.1 Важливість туристичної галузі та вплив на неї пандемії	5
1.2 Оцінка впливу туризму на навколишнє середовище та соціум	9
1.3 Основні види туризму: екологічний, природний та зелений туризм.....	13
РОЗДІЛ 2. ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ. ДОСВІД ЄС ТА УКРАЇНИ.....	20
2.1 Європейська політика.....	20
2.2 Сільський зелений туризм в Україні.....	28
2.3 Стан зеленого туризму в Україні на 2021 рік	33
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	46
3.1 Основні проблеми та методи їх вирішення.....	46
3.2 Реальні перспективи покращення стану екотуризму в Україні	53
3.3 Ідеальне бачення розвитку зеленого туризму	56
ВИСНОВОК.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ.....	71

ВСТУП

Актуальність обраної теми. Сама сфера туризму є важливою для економіки будь-якої країни, його розвиток збільшує приплив коштів та людей, забезпечує зростання робочих місць, виставляє країну на світову арену конкурентоспроможних країн. Актуальність теми зеленого туризму безсумнівна. Зараз все крокує в руслі «еко», подорожі цьому не виключення. Зелений туризм надає змогу використовувати оточуюче середовище без шкоди для нього, при цьому зберігаючи «колерит» нашої держави.

Станом на 2030 рік, кількість мандрівних екологів буде становити близько 1.8 мільйонів осіб, це чудовий стимул, щоб почати створювати власні умови для його розвитку.

Метою дипломної роботи є дослідження стану зеленого туризму на території нашої держави, його вплив на економіку та порівняння з іншими країнами задля подальшого розвитку.

Завдання дослідження:

- ◆ Визначити важливість туристичної галузі для економіки;
- ◆ Дослідити вплив пандемії COVID-19 на туристичну галузь;
- ◆ Розглянути досвід політики європейських країн стосовно впровадження та підтримки екологічного туризму;
- ◆ Визначити, як розвивається сільський зелений туризм в Україні;
- ◆ Знайти ключові слабкі місця, які призупиняють розвиток екологічно туризму України та пропозиції щодо їх вирішення;
- ◆ Визначити реальне та ідеальне бачення розвитку зеленого туризму Україною в майбутньому.

Об'єктом дослідження є зелений туризм як складова економічного розвитку в країнах світу та Україні.

Предметом дослідження є напрями розвитку екологічного туризму для покращення стану економіки.

Інформаційною базою дослідження є статистичні дані, наукові публікації та статті за темою.

Методи дослідження в вигляді методу кількісних і якісних оцінок, аналізу, прогнозування та аналогії.

Наукова новизна роботи полягає в постановці ідей для вирішення проблем, які перешкоджають розвитку зеленого туризму.

Практичне значення роботи полягає в можливості застосування наведених прикладів вирішення проблем для розвитку сфери зеленого туризму та паралельного покращення стану економіки.

РОЗДІЛ 1. ТУРИЗМ. ЙОГО ОСНОВНІ АСПЕКТИ

1.1 Важливість туристичної галузі та вплив на неї пандемії

Туризмом можна назвати як і подорож до інших країн, так і на території своєї країни. Керуючись комерційною діяльністю, чи просто заради задоволення, кожного дня безліч людей подорожують. І це стало головним джерелом доходу для багатьох країн і є важливим рушієм економіки. Важливість туризму зумовлена тим, що туристи витрачають гроші на широкий спектр бізнесу: ресторани, готелі, екскурсії, транспорт, відвідування платних музеїв, тощо. Окрім цього покращується ситуація з працевлаштуванням, адже зі збільшенням попиту на місцеві послуги, зручності та продукцію - бізнес розширюється, а це викликає потребу у нових робітниках, щоб задовільнити попит. Також не слід забувати про розвиток та збереження інфраструктури, культури та звичаїв, адже все це є важливим для приїжджих.

Екотуризм має велику популярність у розвинутих країнах та має велике значення для нашої планети. У свою чергу, у 2017 році, ООН присвятила цей рік зеленому туризму, що набуло масової підтримки. Підіб'ємо підсумки користі сталого туризму, але більше користі економічної, а ніж екологічної. За плановими дослідженнями, орієнтовно, станом на сьогодні, кожна шоста людина – екотурист, а близько до 2030 року, показник кількості осіб, які займатимуться відповідальним туризмом буде становити 1.8 мільйони осіб.

І це дуже цікаве питання, як саме туристи можуть мати такий вплив на економіку?

Збільшує фінансовий потік у країні

Найбільший плюс туризму – це значні суми грошей, що залишають подорожуючі у країні. Сюди входять витрати на пересування країною (транспорт), харчування у закладах або купівля продуктів, проживання у готелях або хостелах. Особливо туризм корисний для країн з економікою, яку потрібно стимулювати та підіймати у стислі терміни.

Створює нові робочі місця

Туризм вирішує чи не найбільшу проблему – проблему працевлаштування громадян та створення нових робочих місць і вакансій, і це, мабуть, найочевидніша перевага туристичної галузі кожної країни.

Під час туристичного сезону збільшення кількості споживачів різних послуг та товарів є надзвичайно вигідним та приносить не тільки величезні прибутки у бюджет, але й надає жителям туристичного регіону більше можливостей для заробітку.

Також туризм стимулює створення нових галузей виробництва, нових підприємств; навіть працівники сільського господарства можуть добре заробити у туристичний сезон, якщо будуть займати торгові майданчики поблизу місць скупчення туристів (наприклад, згадаймо різницю цін на фрукти у центрі Ялти та на периферійних ринках).

Розвиток інфраструктури

Приплив величезних фінансових масивів стимулює розвиток інфраструктури, розбудови та модернізації регіону. Також, у свою чергу, підвищення рівня інфраструктури призводить до ще більшого потоку туристів.

Навіть при значному туристичному потенціалі країни важко втримати туристів, якщо відсутні якісні дороги, не налагоджене транспортне сполучення, відсутні готелі, заклади харчування та розваг на різний смак та гаманець.

Переваги для соціальної сфери

Традиції, звичаї, місцеві ритуали та тематичні етно-фестивалі – ще одна чудова нагода для привернення туристів у регіон, і це буде стимулювати збереження та охорону культурної нематеріальної спадщини. Таким чином, буде реалізовано культурний обмін, що принесе прибуток регіону, буде цікавий туристам та допоможе зберегти традиції та культурну спадщину.

Але потрібно також слідкувати та дбайливим ставленням та охороною культових місць та споруд, оскільки внаслідок широкого потоку туристів деякі особливо тендітні культурні об'єкти можуть бути пошкоджені або знищені.

Таким чином, потрібно забезпечити охоронні заходи для об'єктів матеріальної та нематеріальної культурної спадщини.

Екологія та охорона оточуючого середовища

З глобальною екологічною кризою суттєво збільшився попит на продукти та місця з підвищеною екологічною чистотою; якщо постачальник туристичних послуг може гарантувати високі показники екологічної чистоти регіону та продукції, що постачається з нього, то ціни на такі послуги можуть зрости вдвічі, а то і втричі. Еко-туризм, «зелений» туризм стали світовими трендами, і більшість туроператорів та туристичних компаній намагаються реалізувати та втілити у життя різні концепції для еко-туризму, оскільки для будь-якого пересічного споживача туристичних послуг приставка «еко» вже за замовчуванням означає щось корисне для природи.

Також беруться під охорону великі природні зони та екосистеми, оскільки їх знищення призведе до зменшення туристичного потоку у регіоні.

Сфера можливостей для підприємців

Розвиток малого та середнього бізнесу – величезний плюс, беззаперечний аргумент на користь розширення туристичної галузі, особливо це характерно для країн, що розвиваються. Для них характерні чудові природні умови для туризму, проте низький рівень інфраструктури, і таке стимулювання бізнесу стане доброю нагодою для розвитку туристичного регіону.

Аби мати можливість продавати власні товари та послуги, підприємці повинні освоювати ринок збуту серед туристів, це дозволить отримати швидкий прибуток та розвивати власну справу.

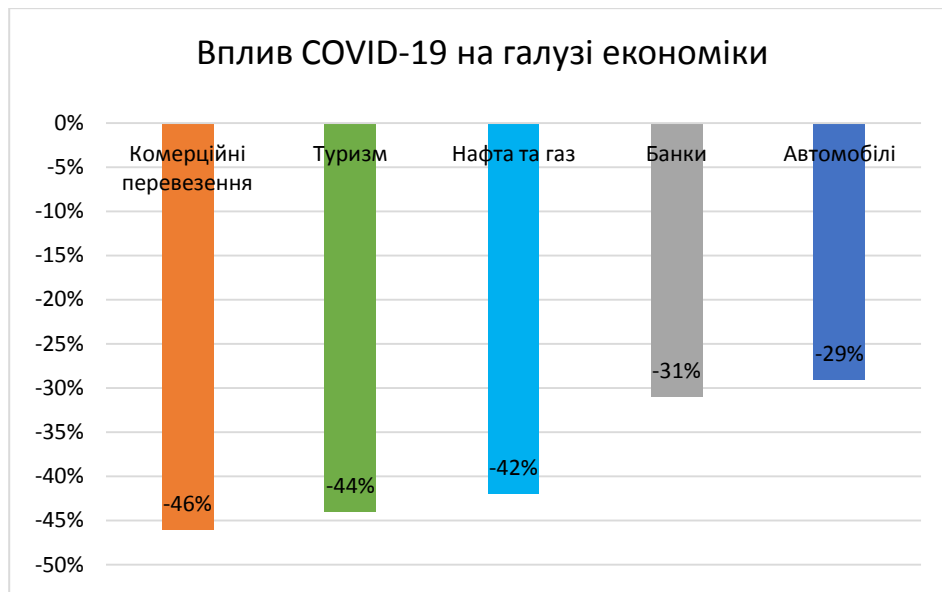
Фінанси, що приносять туристи, можуть стати ковтком свіжого повітря для бюджету місцевого бізнесу та бюджету всієї країни в цілому. Це головна перевага туризму для бізнесу, і це вирішальний аргумент для підприємств, які постачають товари чи послуги, що задовольняють потреби туристів. Тому туризм відіграє суттєву роль у розвитку, економіці та підтримці приватного бізнесу країн, що розвиваються.

Саме завдяки цим суттєвим перевагам деякі країни майже повністю розплановують свій бюджет та політику під потреби туризму, і мандрівники приносять у деяких випадках до 90% інвестицій до бюджету. Це одна з основних причин, чому туризм – явище необхідне у світовому масштабі, що відіграє визначальну роль у економіці країн туристичного сектору.

COVID-19 і туризм

Нижче на малюнку (Таблиця 1.1) наведені дані з приводу впливу пандемії на різні галузі економіки.

Таблиця. 1.1 «Вплив на галузі економіки»

Джерело: складено автором на основі статистичних даних

Як ми можемо бачити, туристична галузь є однією з найбільш постраждалих через пандемію. Обмеження, закриті кордони, людський фактор - все це призвело до плачевного становища. «У перші місяці року число міжнародних туристів скоротилася на 56 відсотків, а в травні - на 98 відсотків. Це призвело до втрати майже 320 млрд дол. США у вигляді експорту, що більш ніж втричі перевищує втрати за весь період глобального економічного кризи 2009 року» [3, с.3].

Обмеження на польоти через пандемію вплинули на перевізників, які тепер мають змінювати маршрути та шукати вихід з ситуації, так як багато популярних точок, таких як Італія, Франція, Іспанія, Німеччина, Англія довго не могли взагалі приймати іноземних відвідувачів через високі темпи розповсюдження вірусу на своїй території, а збитки потрібно якось скорочувати.

Куналь Батра в своїй статті “Impact Of Covid-19 On Tourism Industry And Relief Measures” зазначила:

«Пандемія Covid-19 серйозно вплинула на туристичну галузь по всьому світу, охопивши такі сектори, як гостинність, туроператори, туристичні агенції, повітряна, наземна та морська транспортна галузь та інші. Відповідно до WTCC, очікується, що пандемія Covid-19 обійдеться туристичній галузі щонайменше у 22 мільярди доларів США, що призведе до втрати 50 мільйонів робочих місць у всьому світі» [4].

1.2 Оцінка впливу туризму на навколишнє середовище та соціум

Питання наслідків такої сфери, як туризм, є дуже цікавим. Наразі ситуація не є хорошою, не дивлячись навіть на позитивні моменти, про що буде описано нижче, проте це спонукає шукати багато інноваційних шляхів для її подолання, що може віднайти себе в зеленому туризмі, еко-туризмі та свідомому туризмі, що є великим розвитком для кожної країни. Є дві позиції. З першої, до економічного бюджету країн, які популяризували екотуризм, надходять величезні гроші. З другої позиції, туризм спонукає до більшого випаровування та викидів газу у атмосферу через використання автомобілів. За статистикою ЄС, можна побачити що більшість викидів вуглекислого газу перепadaє на використання автомобілів для подорожей та готелів з хостелами (20%).

Вивчення питання екологічного туризму та засобів його розповсюдження, змушує нас насправді замислитися та придумувати нові виходи та варіанти більш корисні для планети, але щоб не шкодили нашому життю та економіці.

Тож які можуть бути позитивні соціальні наслідки туризму для суспільства?

Перший і один з найважливіших – збереження місцевої культури.

Туристів часто цікавить побачити на власні очі місцеву культуру, це в багато чому допомагає відновлювати та підтримувати історичні будівні, площі, звичаї, культуру, мистецтво.

Соціальні послуги

Кожна країна хоче виглядати якомога кращою в очах туристів. Особливо коли на порозі свята, або ж великі події, які заохочують інших відвідати їхню країну. Місцева влада робить все можливе в такі періоди, щоб зробити міста зручними та гарними, а в результаті потім цим користуються і місцеві жителі, які отримують нові дороги, нові місця для відпочинку, облаштовані зелені зони, тощо. А це може значно покращити якість їхнього життя та є чудовим прикладом позитивного соціального впливу туризму.

Розвиток бізнесів

Туризм позитивно впливає і на розвиток багатьох бізнесів, що забезпечує місцевих жителів роботою та збільшує їх дохід. Загалом нові відвідувачі в країні приносять чимало коштів, що дуже сприяє на розвиток економік країн.

Нижче буде наведено кількість грошей, яку витрачають туристи в кожній країні за 2017 рік, за даними World Bank (Таблиця 1.2). В таблиці надана інформація по п'яти країнам-лідерам.

Таблиця. 1.2 «Кількість грошей, яку витрачають туристи в кожній країні, млрд. дол. (2017)»

Джерело: складено автором на основі статистичних даних World Bank

Негативні соціальні наслідки туризму

Соціальна напруга між місцевими жителями та туристами за рахунок різної культури та різного рівня життя

Виникають прикрі ситуації на фоні різності інтересів, правил та етичних норм. Подорожуючи нерідко можна помітити, що туристам доволі складно знайти спільну мову з місцевими. Особливо ця проблема розповсюджена в країнах з жорстким порядком (Німеччина, Китай, тощо).

Збільшена кількість низькокваліфікованих робітників, адже сфера послуг не потребує високої кваліфікації

Ця проблема також є серйозно, адже це в цілому впливає на рівень освіченості громадян та їх подальший розвиток.

Позитивний вплив туризму на довкілля

Найбільший позитивний вплив туризму на довкілля - підвищення обізнаності. Воно відбувається завдяки країнам, які вже стоять на шляху екологічної обізнаності та дозволяють своїм прикладом навчити інших. І чим цікавіше це подається - тим яскравіший результат. Тому зараз напрям свідомого туризму та зеленого туризму є вкрай важливим. Адже турист, який стикається з чимось новим та цікавим неодмінно задумається, де можливо знайти таке в його рідній країні.

Окрім цього, ще одним важливим моментом туризму є потреба людей в щасливих емоціях від відпочинку – це стимулює до підтримання порядку, створення нових зон для відпочинку та турботою про них, щоб відвідувачі могли насолоджуватися, а не робити акцент на смітті, закинутій території, тощо.

Проте, як би прикро не звучало, та незважаючи на приємні моменти, негативний вплив туризму в світі значно більший.

Негативні екологічні наслідки туризму

А відбувається це саме через надмірне навантаження на природні ресурси.

Готелі, ресторани, розважальні заклади та транспорт є величезним джерелом використання таких ресурсів як вода, земля та енергія. Через розвиток туризму в світі, який відбувається дуже стрімко, нестачу життєво важливих ресурсів прогнозують вже в найближчому майбутньому. Окрім цього, туризм сприяє надмірному забрудненню повітря, що також з часом відкликається здоров'ї громадян. Як згадує К.А. Блудов в своїй роботі “Аналіз впливу туристичної галузі на екологію регіонів”:

«Дослідницький Центр Глобального Розвитку (The Global Development Research Center) зазначає, що негативні ефекти наступають, коли туристичний потік перевищує межі, допустимі регіоном. При цьому дослідники Центру не вказують на позитивний вплив заходів по захисту.. Негативні фактори впливу діляться на три основні групи:

1. Виснаження натуральних ресурсів. До них відносяться водні, земельні і локальні ресурси;
2. Забруднення. Серед інших, Центр виділяє забруднення повітря, землі, шумове забруднення і естетичне;
3. Фізичний вплив. До цієї категорії входять будівельні роботи, пов'язані з поліпшенням інфраструктури під потреби туристичної галузі, вирубка лісів, розробка» [6].

Основний негативний вплив туризму на екологію зведено нижче (Рис. 1.1).

Екологічний вплив туризму		
	Позитивний екологічний вплив	Негативний екологічний вплив
Сфера розміщення	Альтернатива іншій, більш руйнуючій діяльності; Охорона прилеглих природних об'єктів	Інтенсивне використання ресурсів, забруднення води, зростання відходів і втрата земель
Круїзи	-	Масивне забруднення твердими відходами; використання палива з шкідливими домішками
Сфера розваг	-	Шумове забруднення; деградація природних ресурсів і ландшафтів
Сфера харчування	Надання можливостей для розвитку споживання натуральних продуктів (а значить зменшення використання отрутохімікатів)	Зростання числа пластикових упаковок; навантаження на с/г в зв'язку зі збільшенням споживання продуктів харчування
Транспорт	-	Зростання переміщень створює додаткове шумове та повітряне забруднення

Рис. 1.1 «Екологічний вплив туризму»

Джерело: складено автором на основі [6]

1.3 Основні види туризму: екологічний, природний та зелений туризм

Зараз туризм розвивається дуже стрімко, все більше людей починають подорожувати з самих різноманітних причин. Це дуже цікава тема, на якій варто зупинитись, адже видів туризму безліч і всі вони можуть чимось здивувати. За останні роки стали популярними сталий, харчовий та оздоровчий туризм. Поняття харчового туризму здивувало мене найбільше, проте сама розумію, що з радістю відвідала певну країну з ціллю скуштувати їх традиційну їжу.

Релігійний туризм

Це один з видів туризму, який насамперед передбачає виїзд далеко за межі звичної зони комфорту задля знаходження духовного спокою або відвідання Святої Землі (як приклад Ізраїлю), але кожна релігія має своє початкове місце проживання та загибелі їх Бога. Щоб не було переваги лишень у тих хто проживає у цих місцях – зробили екскурсії, які

дохідливо пояснюють приїжджим усе те, що самі знають, в результаті деякі відвідувачі навіть приєднуються до іншої релігії, оскільки вона, у ході екскурсії, духовно їх змінює. Дивлячись на те, наскільки стало легко і зручно подорожувати – релігійні туристи все більше й більше поповнюють ряди приїжджих до тих чи інших країн, де зароджувалася історія творення буття.

Медичний та оздоровчий туризм

Відносно новий вид туризму, загальна думка якого полягає у покращенні фізичного стану тіла шляхом виїзду з міста та виконанням різноманітних медичних вправ або процедур. Яскравим прикладом є країни Європи, які, маючи досить успішних докторів та медиків – практикують медичний туризм та запрошують на різні види операцій та підтяжок шкіри. Через великий досвід та достатнє фінансування медицини – цей вид туризму має велику популярність у своїх колах. Ще одним аспектом оздоровчого туризму є етап поновлення сил пацієнта та фізичного розслаблення.

Природний туризм

Цей розділ туризму є дуже популярним серед суспільства, яке полюбляє подорожувати до країн з розвиненою екологічною складовою та відсутністю забрудненого повітря. Оскільки не кожен громадянин може дозволити собі подорож до подібних розвинутих країн – еко-туризм в більшості є популярним серед «еліти суспільства».

Історичний туризм

Основною частиною цього виду туризму є пошук місць з відголосками минулого їх предків, де є місця поховання прабатьків, з ціллю дізнатися історичну істину, встановити чи є дійсним будь-який факт минулого.

Спортивно-розважальний туризм

Оскільки у наш час розповсюдженими є професії офісного типу – люди потребують зближення з колективом, або ж просто пониження рівня напруги серед співробітників. Люди разом збираються та виїжджають за місто аби укріпити командний дух. Серед видів зняття стресу, чи покращення морального стану є заняття спортом, приготування

різноманітної їжі, сумісні танці під розважальну музику, веселі та різноманітні конкурси, тощо. Найбільше людям подобається розвести багаття та просто пограти на гітарі. Але є й зимові види спорту, наприклад відпочинок в Альпах, чи Карпатах, лижі теж вважаються видом спортивно-розважального туризму. До переліку цього виду туризму також входять й поїздки на чемпіонати з футболу, хокею, баскетболу та інших видів спорту.

Конфліктний туризм

Це туризм, який унеможлиблює ваше пересування до тих чи інших країн, або якщо влада вашої країни забороняє відвідувати суперників, з якими має політичні або військові конфлікти. Наприклад, як Україна не рекомендує відвідувати Російську Федерацію.

Еко-туризм

Еко-туризм - це вид туризму, що має на увазі перебування у місцях, які цивілізація не чіпала своїми “забруднюючими” руками. До таких місць й країн, за статистикою 2019 року, відносять: Словаччину, Росію, Францію, Австралію та багато інших. Головною метою цих подорожей є покращення навколишнього середовища та допомога людям, які вимушені жити у забруднених місцях через відсутність альтернативи, або якщо влада не хоче/може боротися з наслідками екологічних катастроф. Близько вже сорока років, еко-туризм вважається надзвичайно важливим.

Природний, екологічний та зелений туризм, в чому різниця?

Відмінності між природним туризмом та еко-туризмом іноді важко знайти, особливо пересічному споживачу туристичних послуг, оскільки це відносно нові поняття і різні ресурси трактують їх по-різному, немає певного набору чітких критеріїв. Але все одно, між цими двома термінами існує суттєва різниця, у першу чергу у досвіді, враженнях мандрівників та у самому форматі надання туристичної послуги. Перевірений спосіб, аби уникнути непередбачуваних сюрпризів у дорозі – це перед подорожжю сумлінно вивчити усі особливості маршруту та послуг, що маються вам надати за договором с туристичною фірмою або оператором.

Перейдемо до деталей, які допоможуть зрозуміти різниці між цими, на перший погляд, схожими поняттями.

- ◆ Означення "природний туризм" є спільним для будь-яких подорожей, фокус яких зосереджений саме на природних ландшафтах та будь-яких об'єктах неантропогенного походження. Формат та вартість таких подорожей може суттєво відрізнятися – від оглядової екскурсії по лісостепах Київщини до дайвінгу на Великому кораловому рифі. Розвага та відпочинок споживачів туристичних послуг – головна мета природного туризму, і вона здійснюється за допомогою природних ресурсів.
- ◆ Головна відмінність природного туризму від еко-туризму доволі очевидна. Для еко-туризму головною метою є саме відвідування певної природної локації, а для природного туризму природа стає скоріше фоном, на якому побудовані об'єкти для ігор, відпочинку та розваг. До прикладу, похід на оглядове колесо у парку це природний туризм, оскільки головним об'єктом розважальної програми та прибутку є саме колесо, а не природа парку. Еко-туризм у аналогічне місце сфокусований на природі та ландшафті, і може бути реалізований навіть без особливої інфраструктури туристичного місця. Наприклад, піший похід у дикі регіони Карпат – це еко-туризм, оскільки за два дні походу там можна не зустріти ніяких ознак людей та інфраструктури.
- ◆ Правила еко-туризму більш жорсткі, а список вимог до відповідального туриста значно довший. Хоча природні туристи та еко-туристи можуть відвідувати одні й ті самі туристичні регіони, їх поведінка та взаємодія з природою кардинально відрізняються. Еко-туристи дотримуються чіткого правила мінімального або навіть нульового впливу на оточуюче середовище, це найбільш поміркована, вдумлива та відповідальна категорія туристів. Еко-компанії оператори та споживачі їх послуг, прагнуть щонайменше втручатися у дику природу та оберігати її, еко-туристи пропагують екологічну відповідальність Завдяки такій політиці компаній та споживачів, як повторне використання та переробка сміття,

мінімізація відходів, компостування та зменшення їх вуглецевого сліду, руйнівний внесок людини у природу зменшується. Також туристичні компанії можуть штучно обмежувати ширину потоку туристів до певних місць, аби маса людей поступово не знищила ландшафт та екосистему, чутливу до будь-яких зовнішніх подразників.

- ◆ Еко-тури – це пошук проектів, метою яких є збереження та збільшення природних багатств. Там, де еко-туристи можуть отримати досвід екологічної відповідальності, сприяти вирішенню проблем, що постають перед регіоном чи екосистемою, прихильники природного туризму можуть дізнатись більше інформації про місцевість у спосіб, який відповідає їхнім особистим інтересам або задовольняє потребу у розвагах. Наприклад, спостерігачі за комахами можуть дізнатися про конкретних представників різних видів, які їх особисто цікавлять, під час природної туристичної екскурсії; натомість, еко-туристи дізнаються про збереження екосистеми, у якій живуть ці комахи, або про те, які саме види людської діяльності спричиняють зникнення популяції.
- ◆ Залучення місцевих аборигенів. Еко-туристів не шкодують сил на збереження місцевих культур, їх традиції та навколишнього середовища, в якому вони звикли жити. В еко-туризмі зазвичай працюють люди з того самого регіону, немає експлуатації праці.
- ◆ Потрібно чесно відповісти собі, які ресурси, моральні та матеріальні, ви готові виділити на подорож. Особиста відповідальність – це головна риса та особливість еко-туризму, і це дійсно не те, що під силу кожній людині. Поїздка, пов'язана з природним туризмом, може включати у себе деякі елементи еко-туризму, але без жорстких рамок. Це може бути хорошим способом полегшити еко-туризм для недосвідчених. Можна спробувати активний туризм для поєднання природного туризму та еко-туризму – споживачі туристичних послуг можуть насолодитися відпочинком на природі, але з мінімальним впливом на оточуюче середовище.

Поняття зеленого туризму вважають синонімом до екологічного туризму, проте деякі пояснюють його зовсім інакше.

Це явище, у період якого людина не шкодить своєю природною діяльністю у сільському господарстві, стає одним цілим з природою та починає «зелений» спосіб життя, не використовуючи забруднюючі засоби, задля вирощування тих чи інших культур.

Слід зазначити, що термінологія «зеленого туризму» широко поширена у нас час по всьому світу, адже люди намагаються дбати про планету на якій мешкають. Досягнення цього екологічного балансу та користі розвитку аграрної структури потребує часу, ресурсів, і, найголовніше, контролю та відповідальності від кожної людини. Отже, даний вид туризму розрахований на підвищення екологічного покращення навколишнього середовища, забезпечення тварин та рослин безпекою від діяльності людини та отримання насолоди від перебування на природі.

Великої популярності в період пандемії набувають країни та місця де розповсюджений зелений туризм. Наприклад, у Великій Британії, поняття «зеленого туризму» тісно пов'язане з «сільським господарством», але це не одне й те саме, у той час як у ЄС дане поняття використовують як заміник та й взагалі узагальнене поняття для будь-якої «зеленої» діяльності.

Інтерпретують поняття «зелений туризм» й у якості захисту природи. Це наче виклик повсякденності сірого й забрудненого життя у місті. Адже люди часто їздять на вихідних/під час відпустки за місто. Людей тягне до їх природної сутності, з цим нічого не зробити. Я вважаю, це дуже добре, адже праця на городі, похід до лісу, чи звичайні посиденьки на свіжому повітрі в колі рідних людей справді здатні позитивно вплинути на наш стан.

Як зазначали у своїй роботі М. Мелер та М. Хем: "Green marketing for green tourism":

«Хоч зелений туризм відбувається у сільській місцевості, цілі туристів, які займаються зеленим туризмом, виходять за рамки прості насолоди природним середовищем. Зелені туристи критично ставляться до екологічно небезпечних практик

споживання і бажають включити це усвідомлення у спосіб подорожей. Термін "зелений" означає "екологічно безпечну" поведінку, як він використовується в таких термінах, як "зелена вечірка" або "зелений споживач". Таким чином, термін "зелений туризм" можна розуміти як форму туризму, що робить сильний акцент на практиці туризму екологічно безпечними манерами.» [7, с. 6-7].

Висновки до першого розділу

Туристична галузь приносить багато користі економікам країн, адже користуючись транспортом, харчуючись та проживаючи в готелях/хостелах тощо, туристи витрачають значні суми коштів, які допомагають економічному розвитку. Є країни, для яких туризм - основне джерело доходу. В Україні ситуація дещо інакша, проте заперечувати важливість цієї галузі та її вплив на соціальне життя неможливо. Індустрія туризму несе в собі вирішення проблеми з працевлаштуванням, створюючи багато додаткових робочих місць, паралельно стимулюється створення та впровадження нових галузей виробництва та підприємств. Відбувається розвиток інфраструктури завдяки грошовому напливу, міста розбудовуються, модернізуються, що в результаті призведе до ще більшого потоку туристів. Проте діяльність цієї сфери часто шкодить навколишньому середовищу: природні ресурси перенавантажені, постійне забруднення всього, що нас оточує, в тому числі шумове.

Задля подолання цих серйозних проблем країни почали розвивати досвід зеленого туризму, який полягає в відпочинку, що не шкодить, а навпаки допомагає та дозволяє вивчати навколишнє середовище. Це те, за чим майбутнє, якщо люди не схаменуться, наслідки будуть плачевними. Попереду стоїть задача відновлення сфери туризму, яка зазнала великих втрат на фоні пандемії, і чому б не зробити це “зелено”.

РОЗДІЛ 2. ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ. ДОСВІД ЄС ТА УКРАЇНИ.

2.1 Європейська політика

Відомо що на рівні ЄС, сфера туризму не завжди є узгодженою зі звичними нормативними документами. Існує певний нормативний акт про Європейське Співтовариство (Маастрихтський договір), який надав право товариству здійснювати дії та виконувати заходи, що стосуються туристської діяльності. Таким чином, покращується діяльність та співпраця Співтовариства у таких ланках як: економіка, працевлаштування, колективізація населення тощо.

Європейський Союз почав активно покращувати сферу туризму, щоб бути спроможним конкурувати з іншими країнами та бути сильним гравцем на арені певної сфери діяльності. Щоб поліпшити цю сферу, кожен член ЄС чи Співтовариства має вносити власний внесок у процвітання, у колективне благо.

Певною метою для поліпшення туризму є забезпечення сучасності, відновлення та покращення пам'яток. Основними складовими чинниками для покращення туристичного сектору є:

- а) економічна стійкість, що надає можливість мешканцям Європи покращити своє життя та надати можливість майбутнім поколінням не турбуватися за своє життя;
- б) соціально-культурна стійкість, яка вказує на належність країн до європейської культури та історії;
- с) екологічна стійкість забезпечує покращення екологічного стану регіонів та збереження ресурсів з розвитком підприємств та виробництва. Саме тому виникла сфера екологічного туризму, щоб були поліпшення без витрат ресурсів та без засмічення навколишнього середовища.

Європейський Союз є і надалі залишається першим та єдиним місцем, яке може похвалитися різноманітністю своїх регіонів та екологічних секторів. Комісія з питань

поліпшення екологічного стану на теренах Європи має намір заохочувати ідеї та наміри, які стосуються туризму. Також, планується встановлення нових норм та актів стосовно конкурентної дієздатності Європи в порівнянні з іншими країнами.

За останні роки розвитку ЄС, було покладено чимало зусиль на покращення статусу та закріплення екологічних чинників для створення конкурентоспроможності та поліпшення розвитку колегіального стану економіки. Дивлячись на стан та статистику ЄС, можна зробити висновок, що країни роблять усе для надання гарного туризму на теренах своїх країн у межах Союзу.

Разом з позитивними рисами, країни ЄС мають цілий ряд певних проблем, а саме: факторне впливання сезонного та кліматичного стану, економічне забезпечення та криза та багато чого іншого. Але плюси, радше за все, перебивають мінуси, інакше країни вже давно вийшли б з ЄС. Є дві точки зору, одна більш позитивна, а саме - адаптування сфери туризму до місцевого колориту, загального попиту та готовності місцевого населення до обслуговування туристів, а з іншої точки зору, маємо кількісні обмеження, які стосуються соціального та економічного кола дії.

Щоб покращити туризм, можемо охарактеризувати чотири пріоритетні напрямки:

- ◆ стимулювати конкурентну здатність ЄС у сфері туризму;
- ◆ сприяти покращенню за векторами якісного та стійкого туризму;
- ◆ поліпшення іміджу Європи в цілому за напрямками комфорту та стилю;
- ◆ пряме застосування усієї потужності та влади ЄС на покращення туризму та розширення цієї галузі.

Перелічені основні пункти є формальною складовою, за якою колегіум буде мати підстави встановити державам, які у складі ЄС, нові покращення, правила, стратегії тощо.

Італія

Стратегічний план розвитку туризму 2017-2022 рр.

Через продуктивну діяльність міністерства культури, спадщини та туризму (MIBACT), створене у Італії, було впроваджено колосальний план розвитку туризму (Piano Strategico del Turismo - PST) 2017-2022 рр. Основною метою цієї організації є впровадження та

поліпшення ключових постанов та розробок стосовно сфери туристського обслуговування та розповсюдження своїх заходів на рівні ЄС.

Маємо наступний план, який розрахований на шість років активного виконання, аж до 2022 року включно:

- ◆ Розвинення то поширення внутрішніх ідей та задумів;
- ◆ Висунення туристичного плану Італії як найкращого;
- ◆ Створення та розповсюдження нової планової стратегії;
- ◆ Впровадження спільної праці у цьому напрямку.

Даний план зосереджений на прийнятті до уваги таких факторів як адаптування до місцевості застосування загальних пунктів плану, економічна складова, використання культурної спадщини тощо.

За плановою складовою даного проекту, можна відзначити цілковиту спроможність Італії взяти керівництво серед країн ЄС і не тільки у сфері туризму, економічної та територіальної спадщини та розквіту нових ідей для поліпшення туризму за рахунок покращення політики серед країн, які входять до «спілки». Шлях уведення програми є політикою налаштування туризму від MIBACT за для просування та поліпшення ідейної складової на папері.

Дана програма обирає до яких сфер діяльності підуть кошти які надає держава, на даний час, офіційні дані свідчать про суму у 600 мільйонів євро.

Кількість самих заходів даної програми, на 2017-2018 роки визначалось як 50 одиниць. Така кількість була відібрана у наслідок сортування більше ніж 200 отриманих пропозицій, ідей та поглядів стосовно розвитку вітчизняного туризму Італії.

Як вже було зазначено, подана програма визначає найоптимальніші шляхи розвитку, маршрути та перспективи. У даному випадку, можна виокремити логістичні покращення із залученням будівельників до побудови нових доріг та транспортних шляхів.

Через потужний напрям Італії до впровадження «зеленого руху», будівництво доріг та магістралей сходить нанівець через брак часу та робочої сили на покращення звичної інфраструктури. Внаслідок цього, утворюються великі затори.

Координаційний комітет між MIBACT, регіональними органами влади та ANCI створив певну карту (рис. 2.1), яка, з використанням інтернету, вказує на важливі та можливі шляхи пересування як на транспорті так і пішки. Ці напрямки дозволяють найкраще відчувати позитивні риси місцевості та насолодитися культурними об'єктами архітектури, які нам може запропонувати Італія. Крім цього, надається можливість покращити місцевий колорит шляхом поліпшення пам'яток культурної та історичної архітектури. Для іншої форми туризму: повільного, стійкого, в людському масштабі. На мапі враховано усі 11 пунктів запитів які найчастіше виникають у мандрівників. Це й забезпечує системі «Атлас» такий високий рівень популярності. Понад 10 відібраних кращих проєктів вже внесли свої покращення до даної системи мап, що створює маленьку інтегровану систему мереж туризму, яка, у свою чергу, надає можливість мандрівникам побачити історичні залізниці, давні печери та насолодитися природою Італії як можна більше, адже місцевий колорит справді є дуже відмінним.

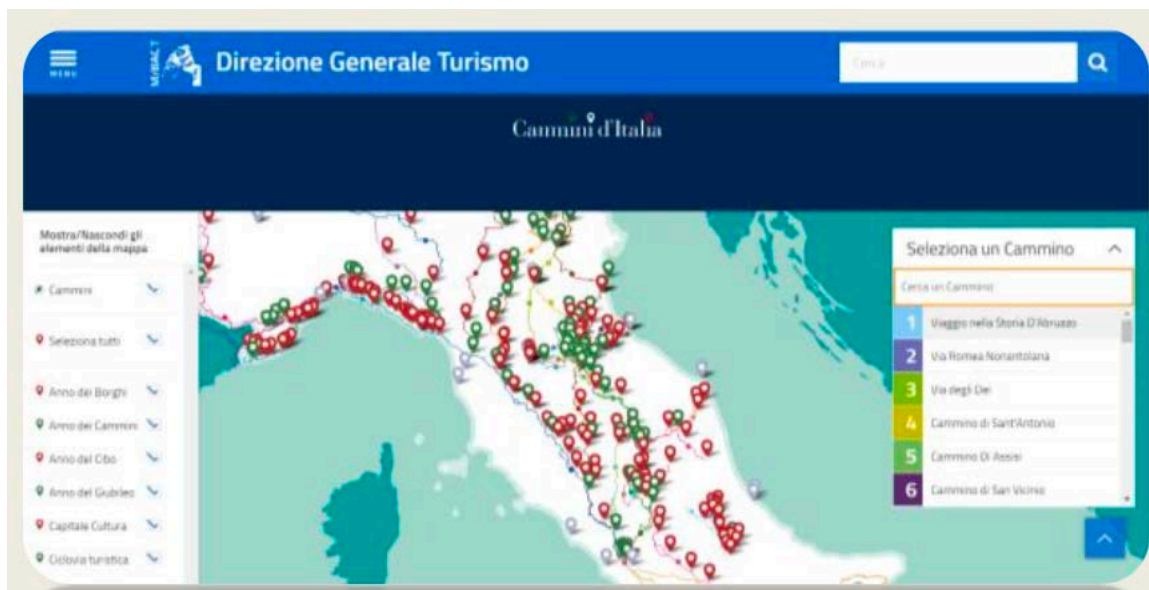

Рис. 2.1 «Карта шляхів для зелених туристів»

Джерело: [8]

Шляхом порозуміння серед міністрів, відповідальних за екологію, туризм, енергетику, розвиток та економіку, можна виокремити сенсаційний договір, який вони уклали між

собою, а саме, зосередження енергетичного, фінансового та культурного напрямків у найпопулярнішому, серед туристів, місті Італії, що призведе як до колосальних прибутків держави, так і до популяризації окремих районів міста.

Enel (Національний орган з електроенергетики), згідно із договором, вже упровадив до 7 тисяч новітніх зарядних станцій, вздовж національної території, а у плані є створення до 14 тисяч строком до 2022 року включно.

Через це, Enel, покращує свої відносини з різними державними діячами та органами влади у цілому. Щоб довести, що зелений туризм та ті ж електрокари зроблять Італію більш привабливою для туристів, екологічно чистою, озелененою та з більшим прибутком від сфери туризму ніж будь-коли.

The Art Bonus decree надав кредит для надання оцифровування та перекваліфікації, що буде сприяти подальшому розвитку й поліпшенню туристської сфери діяльності.

Наданий кредит установою покриває 30% витрат на оцифровування ідей та пропозицій. Повний перелік витрат може включати в себе такі пункти як: придбання веб-ресурсів, налаштування сайтів, покращення роботи з мобільними сервісами та засобами тощо. Також, до цього переліку входять витрати на можливість клієнтів/туристів бронювати місця заздалегідь через додаток, створення умов для людей з обмеженими можливостями, рекламування та маркетинг інновацій цього напрямку.

Стосовно податкового кредиту для перекваліфікації, станом на 2021 рік, до податку прийнято 1918 компаній, яким надали кредит під 65% на витрати на перепланування, ще у 2017 році на загальну суму 120 млн. євро.

Модернізація готельно-ресторанного бізнесу стала можливою, загалом, через вливання коштів з боку інвесторів, що дало можливість, через пільги, залучити біля 220 мільйонів євро. Подані кошти зросли до 240 мільйонів за дворічний період (з 2017 до 2019 року), що склало більше ніж за трирічний період (з 2015 по 2017 рр), на той період це складало 165 млн.

Головні керуючі та відповідальні за сферу туризму спрямовують інвестиції тільки на поліпшення поточної сфери та встановлення такого формату діяльності по всій країні, а не тільки в окремих регіонах.

Румунія

Стосовно туризму у Румунії можна виокремити особливий документ, який було складено та узгоджено до виконання терміном з 2007 року до 2026, документ який має назву «Національний план розвитку туризму». Це є додатковим документом до офіційних основних, про готельно-ресторанний бізнес, про екологічний туризм (зелений) та зазначений у офіційному плані розвитку країни.

Національний генеральний план розвитку туризму на зосередженні та підтягуванні основних екологічних та культурних ресурсів окремих регіонів. Але навіть влада розуміє, що зосередження фінансів у медійному просторі та розкрутка пам'яток у маркетинговому плані не надасть долучення нових туристів, саме тому варто зосередити увагу на створенні турів та програм для туристів що покращить обіг грошей у цій сфері. Одним із потенціальних напрямів країни є «Підвищення економічної конкурентоспроможності», яка є дуже конкурентоспроможною із загальною стратегією ЄС у сфері туризму. Але є відмінність, дана програма спрямована на покращення стану та статусу румунських компаній та виробництв до рівня ЄС, щоб не бути осторонь від провідних країн союзу.

Регіональна оперативна програма спрямована до покращення стану регіонів у економічному, робітничому та соціальному стані, а також, надання особливих привілеїв окремо взятим районам та містам, які не дуже розвинуті у вищеперерахованих пунктах. Покращення туристської сфери, щоб вийти на провідний європейський рівень. Окремими, пріоритетними галузями залишаються надання особливих тенденцій містам більш схильним до туристської тенденції та залучення інвестицій й нових робочих місць.

Є такий фактор як «набуття територіальної спадщини», це дуже влучно характеризує країни Європи, але, якщо брати на зразок Румунію, навіть регіони які справді схильні до розвитку туристичного потенціалу – знаходяться на дуже занепадому рівні розвитку. Особлива увага прикута до розвитку таких тенденцій, проведенню заходів поліпшення

пам'яток та місць загального відвідування туристів, на відміну від Румунії, у інших країнах ЄС із цим дуже суворо, тому й виникає така велика конкуренція та спроможність до боротьби країн за статус «Європейського центру для туризму».

Румунія спроможна змагатися з країнами ЄС на рівних у сфері туризму, далі наведено певні пріоритетні показники, досягнувши яких, країна зможе вийти на новий рівень:

- ◆ стратегічні заходи: переймати досвід інших провідних країн, застосування технологій на створення продукції місцевого колориту, децентралізація тощо;
- ◆ невід'ємним є співпраця з державою, адже міністерства можуть створити власне просування туризму;
- ◆ законодавчі та інституційні заходи: призначення відповідальних за реорганізацію туристського сектору на європейський лад, створення нових «підрозділів» які будуть спрямовані саме на розвиток у сфері туризму, покращення умов та забезпечення новими робочими місцями місцеве населення;
- ◆ фінансові заходи: зменшення відсоткової ставки на виплати до державної структури, внесення декларації своїх прибутків, повний опис кількості місць розрахованих на відпочиваючих та створення гарантії спокійних умов для праці, а не під тиском державних установ.

Один з пріоритетів Румунії має бути вектор створення позитивного іміджу за для туристичного потоку інвестицій. Зробивши детальний аналіз «стилю» Румунії, можна зробити висновок, що потрібна його перебудова, це зазначено у наступних перерахованих пунктах:

- ◆ покращення приготування їжі та догляду за загальним станом здоров'я відпочиваючих;
- ◆ окультурення як місцевого населення так і туристів через відвідування музеїв та пам'яток архітектури;
- ◆ сільський туризм: відвідування дач, сільської місцевості, ферм чи інших місць;
- ◆ активний туризм: використання засобів, які потребують фізичного чи духовного навантаження, наприклад похід пішки чи на велосипеді;

- ◆ природний туризм: поїздки до лісів, заповідників чи до звичайної дикої природи де відсутні «дари цивілізації»;
- ◆ міські перерви: коли є час, у вихідні від роботи дні, приділити час покращенню пам'яток архітектури Румунії.

Хоча ще є до чого прагнути, але Румунія ввела заходи, які відповідають загально прийнятим стандартам стійкості. Йдучи уперед, Румунія стала однією з перших країн ЄС, які придумали та застосували оцінку напрямів розвитку держави. Це було перейнято від загально прийнятого у ЄС маркування, яке використовується як у екотуризмі, так і у загальних сферах людської діяльності.

Франція

Що стосується Франції, то тут зелений туризм під захистом держави та волонтерських організацій, починаючи ще з 2005 року.

На наш час, є певний перелік організацій, які є у пошані у міжнародної спільноти за досягнення у захисті навколишнього середовища. Такі організації мають маркування, а саме «зелений ключ» та «екологічний знак», вони використовуються для виявлення закладів з найкращим ставленням до оточуючого середовища. Ще існують особливі готелі які називають «écovillages».

Стосовно поглядів самих французів на екотуризм, то близько 80% мешканців Франції готові прихистити до себе людину, яка виступає з активною еко-позицією, 65% мають бажання та готові замінити свій транспорт на більш екологічний.

Греція

Непередбачуване, але Греція розпочала та продовжує розвиток свого власного екотуризму вже майже 20 років. У всьому цьому можна завдячити організації “ЕОТ” (Національне агентство з питань туризму), починаючи з 1980 року, ця громадська організація почала свою діяльність з реконструкцій пам'яток з метою подальшого їх використання як місць для перебування чи мешкання туристів або місцевого населення. Через деякий час, почали надходити кошти з ЄС, які греки мали використати для покращення економічного стану та розвитку екотуризму у сільській місцевості.

Але глобальна фінансова криза не оминула Грецію, тому розвиток екотурзму, останні десять років, переживає не найкращі часи. Надіслані грекам гроші з комісії ЄС активно витрачаються, але відсоток користі та практичності дуже низький. Дивлячись на напрям розвитку суспільства та держави, можна сказати що греки – «другі одесити», адже прагнуть залишити надходження прибутку за відпочиваючими на морі.

Говорячи про формальну, податкову та паперову частину «зеленого туризму» у Греції, то її рівень надто низький для маркування та забезпечення належним чином. Через це, надходження інвестицій у сферу туризму оминає цю країну.

Отже, через брак уваги та бажання створювати покращення для розвитку екотуризму, було вирішено створити «громади» де працюють активісти та державні діячі чи державні службовці, саме тому, поки екотуризм країн Європейського Союзу йде семимильними кроками, а у Греції він поступово деградує.

2.2 Сільський зелений туризм в Україні

Початок розвитку сільського туризму на території нашої держави розпочався за часів бандитизму, а саме, 90-х років минулого століття. З тих пір, розвиток цієї галузі є на контролі організації «Спілка сприяння розвитку сільського туризму в Україні».

Основним шляхом поповнення ресурсів сільського господарства (зеленого туризму) є використання та постачання природних ресурсів без шкоди для навколишнього середовища. Звернувшись до законодавства України про пам'ятки, природні місця, які під особливою охороною, можна прочитати про необхідність збереження цінних пам'яток та природних копалин.

Стосовно територіально заповідного фонду України, можна зазначити, що до нього належать пам'ятки, які були створені природним шляхом, до чого не втручалась «ненаситна рука» людини. Подібних об'єктів, у нашій країні, нараховується біля 11 одиниць (рис. 2.2). Оскільки природна база Україна, насправді, величезна, навіть на окремих регіональних рівнях, то наша країна є дуже перспективною у плані розвитку екотуризму. Стренковська А.

Ю. та Євдокімова О. М. виділили ТОП областей країни за кількістю природно-заповідних територій (рис. 2.3).

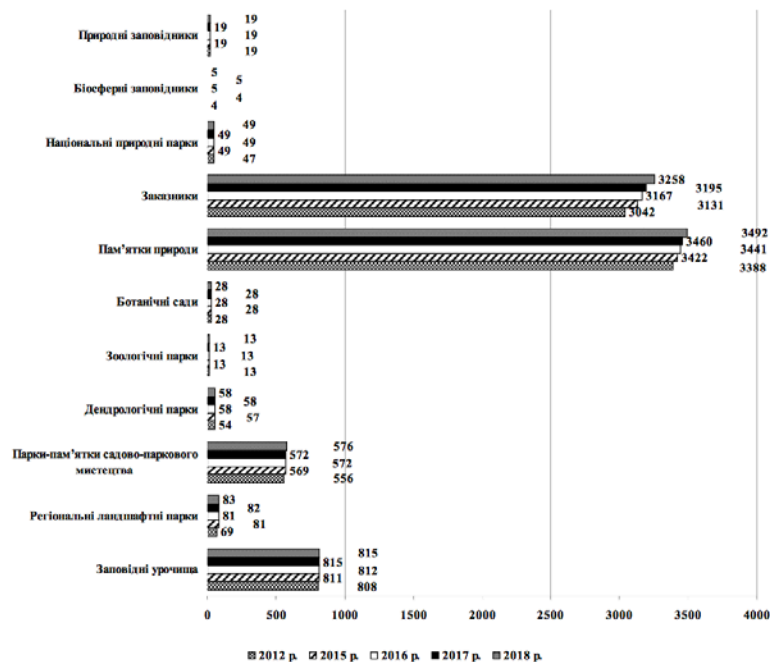

Рис. 1. Об'єкти природно-заповідного фонду України

Рис. 2.2 «Объекты природно-заповідного фонду України»
Джерело: [9, с.60]

Кількість природно-заповідних територій в областях України (топ 5)

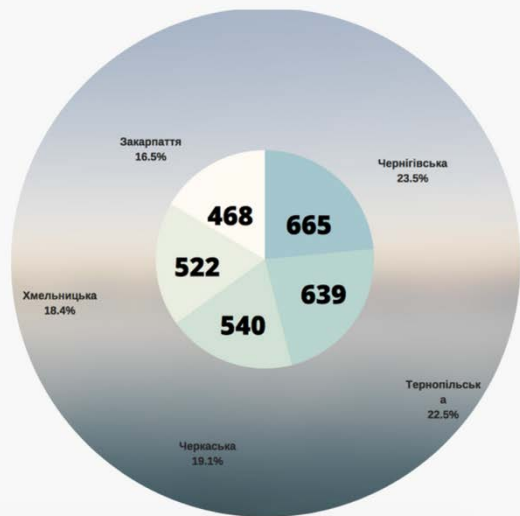

Рис. 2.3 «Кількість природно-заповідних територій в областях України (топ 5)»

Джерело: складено автором на основі [9, с.61]

Що стосується особливостей копалинно-ресурсного забезпечення, складений план та розташування областей за рівнем популярності та розвитку екотуризму: Херсонська, Запорізька, Одеська, Миколаївська, Закарпатська тощо. Стосовно інших областей є певні нюанси, наприклад: Львівська, Хмельницька, Чернівецька та багато інших областей, зазначених на малюнку, можуть стати розвиненими у векторі «зеленого туризму», але не мають достатнього хисту на даному етапі поширення цього напрямлення.

Як нам відомо, мешкають або тимчасово перебувають шанувальники зеленого туризму у відведених готелях чи хостелах спеціального типу. Вже доведено той факт, що, при побудові екоготелів долучається велика кількість інвестицій що допоможе як з роботою місцевому населенню так і з поповненням місцевого бюджету. Наша країна прийняла участь у міжнародній програмі "GreenKey", за якою Україна посідає 21 місце серед країн, що мають екоготелі, а станом на 2019 рік – 9 одиниць (рис 2.4).

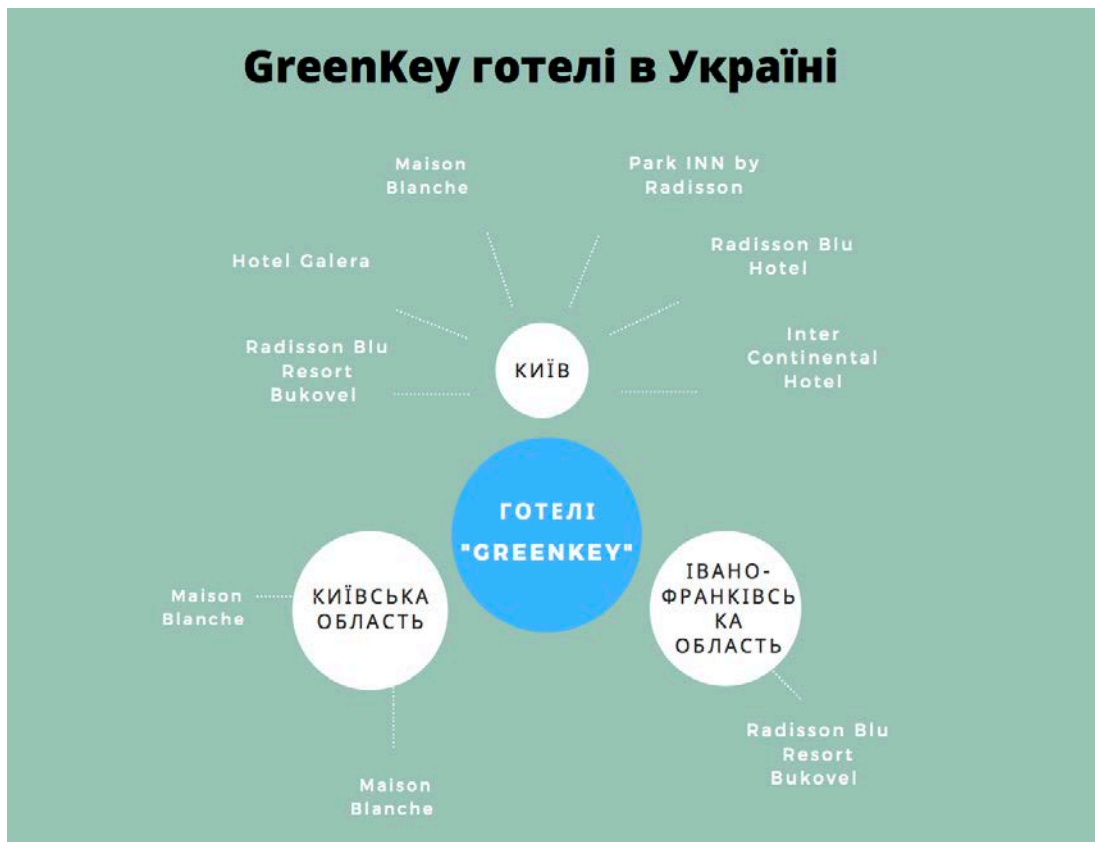

Рис. 2.4 «GreenKey готелі в Україні»

Джерело: складено автором на основі [9, с.62]

Державний орган, відповідальний за проведення глобальної статистики, підбив підсумки стосовно державного розвитку екотуризму станом на 2017—2018 рр. і, нажаль, маємо невтішний результат, а саме, спад розвитку сільського господарства та зменшення кількості садиб та будівель призначених для розвитку туризму. У 2017 році, як вказує статистика, кількість садиб була 285, а у 2018 вже 233, погодьтесь, дуже негативна динаміка «розвитку» (табл. 2). Загальна площа яких збільшилася на 5219,2 тис. м² і складає 71208,4 м², водночас у 2018 р. на 6431 м² житлова площа зменшилася до 23556,7 м². Що стосується кількості розміщених осіб, то станом на 2018 рік, їх кількість змінилась на 1/5 від максимальної кількості на той період часу (рис. 2.5). В 2019 році ситуація дещо покращилась, проте все рівно не змогла досягнути рівня 2017 року.

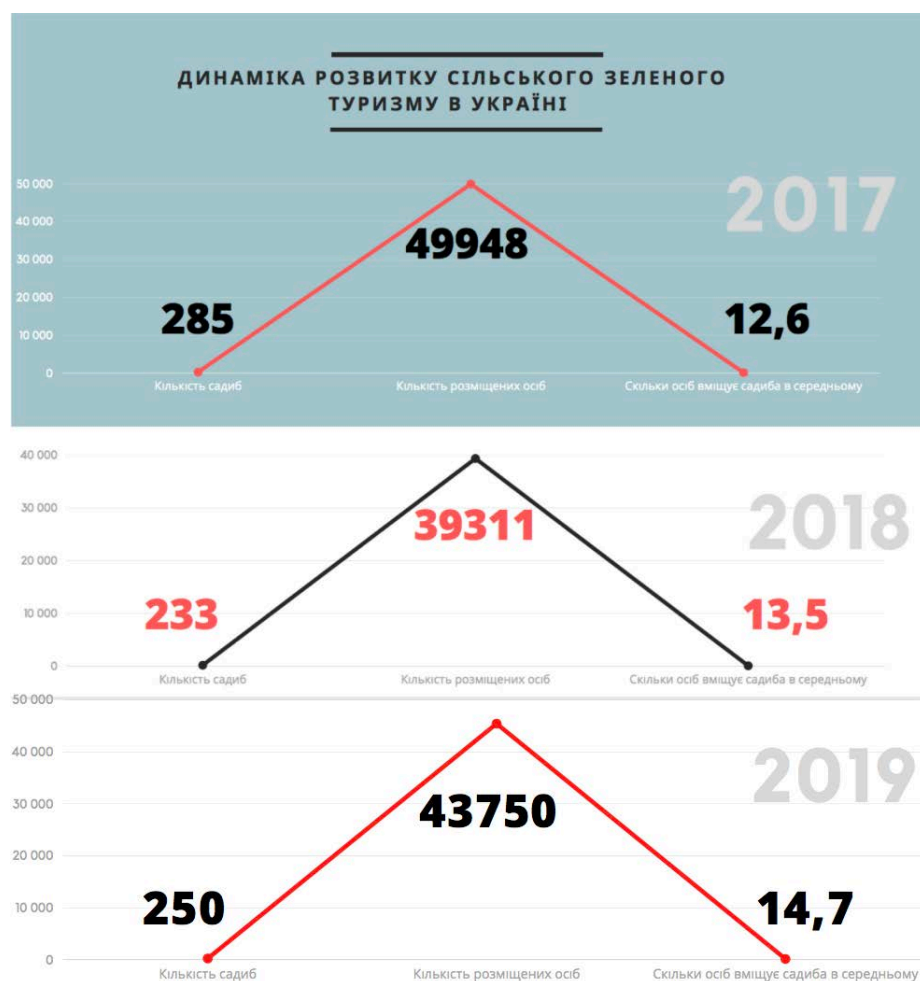

Рис. 2.5 «Динаміка розвитку сільського зеленого туризму в Україні»

Джерело: складено автором на основі [9, с. 62]

Підбиваючи статистику, станом на 2019 рік, можна сміливо сказати що, найпопулярнішою серед областей для екотуристів виявилася Івано-Франківська.[10].

Після того, як в 2020 році розпочалася пандемія, туристичний сектор зазнав великих втрат і статистики стосовно кількості садиб та кількості розташованих осіб знайти не вдалось. Прогнози стосовно неї також дуже суперечливі: загалом галузь туризму зазнала чималих втрат, проте на фоні пандемії позиції внутрішнього туризму посилюються. І напрям зеленого туризму популяризується в соціальних мережах, що могло б призвести до його невеликого, але зростання.

Як вже відомо, туризм є однією з передових та первинних течій, які відповідають за наповнення бюджету як регіонального так і країни в цілому. Якщо брати окремо Україну, то у цьому плані, ми маємо проблеми, починаючи з корупціонерних вибриків наших політиків і, закінчуючи поганим обслуговуванням та сервісом взагалі, адже люди які приїхали – не мають альтернативи.

Отже, з перерахованого можна зробити висновок, що корупція у верхах не дозволяє розвиватися зеленому туризму у країні, не потрапляють кошти до бюджету, відсутня велика кількість робочих місць та культура населення країни знижується, адже люди не мають уявлення про користь зеленого туризму. Саме тому, можна сказати, що з поліпшенням країни та початком векторного напрямку до сторони розвитку зеленого туризму, почнеться становлення України на міжнародній арені як екологічної держави, а також, буде поліпшуватися сприйняття людиною навколишнього середовища. Щоб поліпшити становище зеленого туризму, треба дотримуватися наступних пунктів:

- ◆ навчання спеціалістів з цієї сфери;
- ◆ створення продукції регіону де більш розвинена політика екотуризму;
- ◆ залучення фінансування та використання плюсів цінової політики;
- ◆ допомога держави в просуванні туристичних продуктів на світовий ринок;

- ◆ загальна колективізація та початок праці як місцевої влади так і на більш високих рівнях, що призведе до поліпшення стану об'єктів популяризації зеленого туризму;
- ◆ зниження податкової складової за для долучення інвесторів як місцевих так і інтернаціональних.

2.3 Стан зеленого туризму в Україні на 2021 рік

У світі туристичний потенціал України сприймається на достатньо високому рівні, в нашій країні майже 15% території становлять рекреаційні та курортні зони, налічується близько 130 тис. пам'яток культури та історії, 7 об'єктів входять до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

«Також, в Україні існують об'єктивні обставини у формуванні системи екотуризму, з котрими не можна не рахуватися:

- ◆ створена досить розгалужена мережа природно-заповідного фонду, що становить біля 6,7 тис. територій та об'єктів загальною площею понад 2,5 млн. га, що становить біля 4% всієї площі України.
- ◆ Україна є однією з найбільш лісистих країн Європи.
- ◆ має у своєму розпорядженні унікальний природний потенціал, що в деяких випадках набагато перевершує збережені у світі кутки природи, що подають інтерес для туристів;

Згідно з визначенням фахівців, найбільш пріоритетними регіонами для розвитку сільського туризму в Україні є:

1. Західний регіон: Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Хмельницька області.
2. Південний регіон: Запорізька, Миколаївська, Херсонська області.
3. Центральний і Північний регіони: Київська, Вінницька, Полтавська, Чернігівська області» [11, с.121].

Закарпатська область надзвичайно перспективна для розвитку зеленого туризму. Найважливішими його особливостями та перевагами є економіка та географічне розташування. «Це найзахідніший регіон України та єдиний регіон, що межує з чотирма країнами Центральної Європи: Румунією, Угорщиною, Словаччиною та Польщею.» [12].

Географічним центром Європи виступає Закарпаття, а саме – Рахівський район, який, в цьому місці, має гідний монумент, що уособлює те, що на ньому написано латиною: «Постійне, точне, вічне місце».

У західному регіоні Українських Карпат через Карпати сконцентрована більша частина мінеральної води в Україні, і можна використовувати майже всі види мінеральної води, включаючи мінеральну воду з унікальними інгредієнтами та лікувальними властивостями. Люди повернулись до використання мінеральної води як частини здорового способу життя, але не лише для того, щоб їздити на курорти, а й використовувати бутильовану мінеральну воду.

Кількість відвідувачів широких ланів Карпат зростає з кожним роком, і цей не виключення. Наших співвітчизників стало на 10% більше ніж минулими роками, а іноземних на 15-20%. Регіони Закарпаття є у пошані та користуються великим попитом у плані подорожей та відпусток серед сусідніх країн, таких як: Чехія, Угорщина і Словаччина. Коли туристи збираються повертатися на батьківщину, то виконують закупівлю товарів які у їх країнах дорожчі, та й не тільки у їх країнах, але й по усій Європі, що також є вигідним для власників бізнесів та економіки в цілому.

Кількість іноземців перш за все збільшується завдяки розвитку аеропорту Львова. Минулого року, його послугами скористалося 227,4 тисячі пасажирів, що більше ніж на 30% більше в порівнянні з аналогічним періодом минулого року.

Українська сільська місцевість має багаті розважальні ресурси, які не були використані належним чином. Найціннішим туристичним ресурсом села є мальовничі природні пейзажі України, з якими більшості міських жителів не вистачає зв'язку. Зелений туризм у різних регіонах України може скористатися ефектами різноманітних

природних методів лікування: ландшафтної терапії, кліматичної терапії, косметичної терапії тощо.

Окрім того, українські села мають багатий пізнавальний потенціал, пов'язаний з історією та етнічною спадщиною, сільською культурою та побутом, які є маловідомими за видами туризму та ремеслами селян. Жителі великих українських міст розцінюють сільське життя як захоплюючу екзотичну культуру, особливо в Гуцульській, Молдавській, Болгарійській, Греційській та інших селах. Для іноземних туристів це здається більш екзотичним.

Хоча Україна, особливо Карпатський регіон, має довгу історію зеленого туризму, його майбутнє ще не визначено. Поки невідомо, чи буде цей вид туризму повноцінно брати участь у національному туристичному ринку, чи можливо збільшити кількість відпочиваючих у сільській місцевості до 15-20 від загальної кількості туристів, як у Франції. Подальший розвиток України є як песимістичним, так і оптимістичним.

Не виключено, що за відсутності ефективної національної політики в регіоні сільські розваги залишатимуться в напівзаконному стані, без чіткої організаційної структури та без відповідних рівнів інформаційної та маркетингової діяльності, як доповнення.

Як зазначено в роботі «Перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні»:

«Натомість, за оптимістичними науковими прогнозами, сільський туризм, для прикладу, лише в Карпатському регіоні має сформувати потужний сегмент ринку і "контролювати" від 35 до 45 % усіх туристичних потоків у цей регіон.

Однак, враховуючи урядовий прогноз зростання ВВП в Україні та зважаючи на ключову роль рівня добробуту населення для розвитку сільського зеленого туризму, спроможність сфери туризму справити відчутний позитивний вплив на національну економіку викликає сумніви.» [13, с. 3-4].

Для виявлення позитивних і негативних сторін зеленого туризму в Україні, варто навести SWOT – аналіз сільського зеленого туризму в Україні (рис. 2.6).

Таблиця 2.
SWOT-аналіз зеленого туризму в Україні*

Фактори, що впливають на діяльність підприємства	Позитивні	Негативні
Внутрішні	(S) Сильні сторони: 1. Переважно чисте довкілля. 2. Багата флора та фауна, мальовничі краєвиди. 3. Велика кількість історико-культурних пам'яток. 4. Збережені національні традиції. 5. Гостинність населення. 6. Велика кількість приватних садиб. 7. Невелика ціна на проживання та харчування. 8. Харчування з екологічно чистих продуктів, вирощених самостійно.	(W) Слабкі сторони: 1. Низька якість умов проживання. 2. Проблеми з водопостачанням. 3. Недостатня обізнаність населення в даному виді відпочинку. 4. Незнання господарями іноземних мов. 5. Непривабливий імідж України в очах іноземців у зв'язку з АТО. 6. Погано розвинена мережа електронного резервування. 7. Недостатньо розвинута інфраструктура. 8. Відсутність цікавих атракцій.
Зовнішні	(O) Можливості: 1. Збільшення доходів та зайнятості сільського населення. 2. Покращення умов життя в українських селах. 3. Формування позитивного іміджу України у світі. 4. Покращення інфраструктури сіл. 5. Збереження історико-культурних пам'яток.	(T) Перешкоди: 1. Відсутність категоризації знижує якість нічліжних умов. 2. Політичний імідж країни не сприяє притоку іноземних інвестицій. 3. Безробіття в країні підвищує рівень злочинності і тим самим відлякує туристів. 4. Відсутність нормативно-правової бази перешкоджає організації відпочинку на селі.

*Джерело: таблиця сформована автором на основі [6, С. 764]

Рис. 2.6 «SWOT-аналіз зеленого туризму в Україні»

Джерело: [14]

Звичайні жителі міст в Україні зараз мають дуже різні погляди на дозвілля на селі: від повної відмови від цієї форми дозвілля - до великого інтересу в екологічності та економії. Це лише доводить, що український народ не знає досконально цього виду відпочинку.

З метою подорожі деінде, у 2019 році, збільшилася кількість туристів на 35%. Станом на цей рік, імпорт туризму нашої країни склав 1,1 млн, що є не дуже великим показником.

Перерахую наступні чинники, які призводять до таких показників:

1. Перш за все, основною причиною є отримання Україною безвізового режиму (11 червня 2017 року) до країн Євросоюзу, зниження цін на авіаперевезення та можливість нашої країни здійснювати прямі рейси.

2. Через збільшення кількості варіантів турів за зниженими цінами та зменшення середньої вартості турпакетів, а це спонукало швидкий зріст бронювання білетів на масові напрямки подорожей.

3. Грошовий потік від галузі господарства, станом на 2018 рік, складав 8903,8 грн, що є більшим ніж за рік до цього на 24,6%. Споживчі ціни піднялися на 10,9%, а величина витрат домогосподарства – на 15,2%. Цьому є пояснення – збільшується платіжна спроможність наших співвітчизників. Через це й збільшився збут виїзних турів й почалася динаміка зростання. Більш за все українці виїжджають до країн сусідів і відсоток тих, хто їде з метою туризму, зменшився з 88% до 77% на 2019 рік. З часом, зменшується відвідування таких країн-сусідів як: Угорщина, Росія, Молдова, Білорусь, Словаччина та Польща. Це свідчить про збільшення потоку наших громадян до неприкордонних країн (рис. 2.7). Статистика свідчить про наступне: Австрії – на 157%, Болгарії – 42,4%, Греції – 43,8%, Кіпру – 23,6%, Грузії – 18,4%. Проте іноземні туристи в Україну, за минулий рік, прибуло майже втричі менше – близько 3,4 млн. Туристи приїжджали до нас із, приблизно, 192 країн світу. Найбільше до нас приїздило із країн, що межують із нашою державою.

«Молдови – 933 тис., Білорусі – 463,5 тис., РФ – 390 тис., Польщі – 272 тис., Румунії – 229 тис та Угорщини – 217 тис. А також Туреччини – 149 тис., Німеччини – 74 тис., Ізраїлю – 57 тис. та США – 42 тис.

Переважна більшість іноземних туристів перебували в Україні з приватною та туристичною метою, а 70 тисяч осіб прямували транзитом, через нашу країну.» [15].

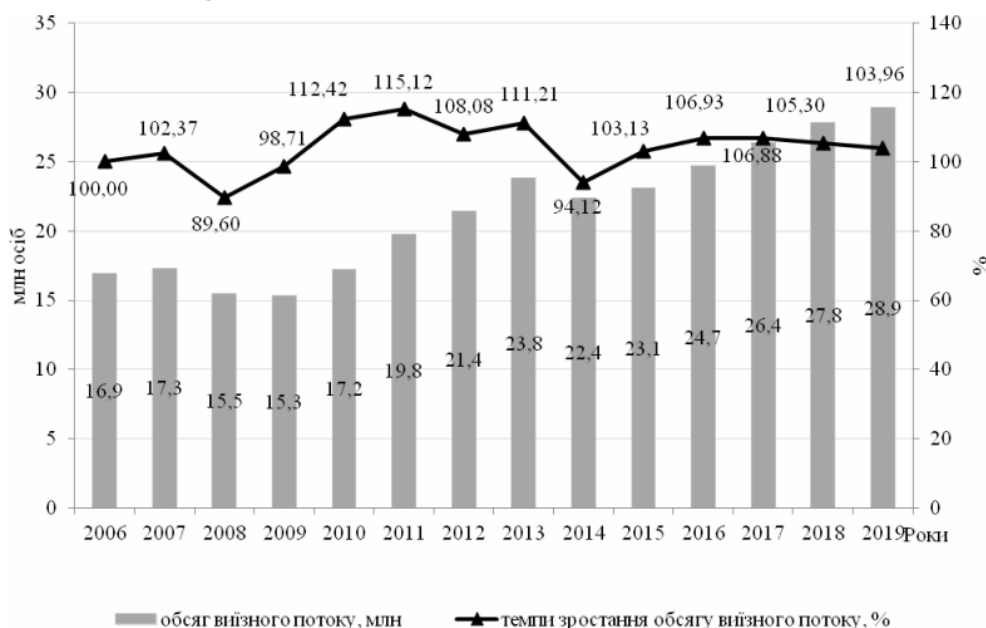

Рис. 2.7 « Динаміка кількості подорожей українців за кордон з 2006 -2020 рік»

Джерело: [16]

Проте іноземні туристи в Україну, за минулий рік, прибуло майже втричі менше – близько 3,4 млн. Туристи приїжджали до нас із, приблизно, 192 країн світу. Найбільше до нас приїздило із країн, що межують із нашою державою.

«Молдови – 933 тис., Білорусі – 463,5 тис., РФ –390 тис., Польщі –272 тис., Румунії – 229 тис та Угорщини – 217 тис. А також Туреччини –149 тис., Німеччини – 74 тис., Ізраїлю – 57 тис. та США – 42 тис.

Переважає більшість іноземних туристів перебували в Україні з приватною та туристичною метою, а 70 тисяч осіб прямували транзитом, через нашу країну.» [16].

Це явище позначається дуже негативно. Це може призвести до знищення сфери туризму як такої, перш за все, готельно-ресторанний бізнес.

Провівши паралель між відпочинком за кордоном та вітчизняним, можна зробити висновок що середня сплата за послуги на чужині, та ж сама що і у нашій країні. Детальніше розглянемо, що ж входить до цього переліку послуг. За кордоном, вартість за 15600 грн, а в Україні від 10 до 15 тис.грн, це не враховуючи транспорт, all inclusive та страхування.

Сферою діяльності та розвитку туристів, що обрали екологічний стиль відпочинку є вивчення природи та її дарів. Не є секретом, що спад екотуризму перепадає на зимовий та весняний сезони. Саме тому, більший потік інвестування, прибутку та туризму передбачений на літній сезон.

Є думка, що зі зменшенням цін на транспортування у середині країни, збільшиться й попит на внутрішні галузі туризму.

Для європейських країн для нього характерна модель управління туризмом, за якої національний орган контролю ділиться на дві сфери (управління та маркетинг). За цією моделлю всі проблеми розвитку туризму будуть вирішуватися на рівні будь-якого міждисциплінарного сектору та тісної співпраці з місцевою владою та приватними

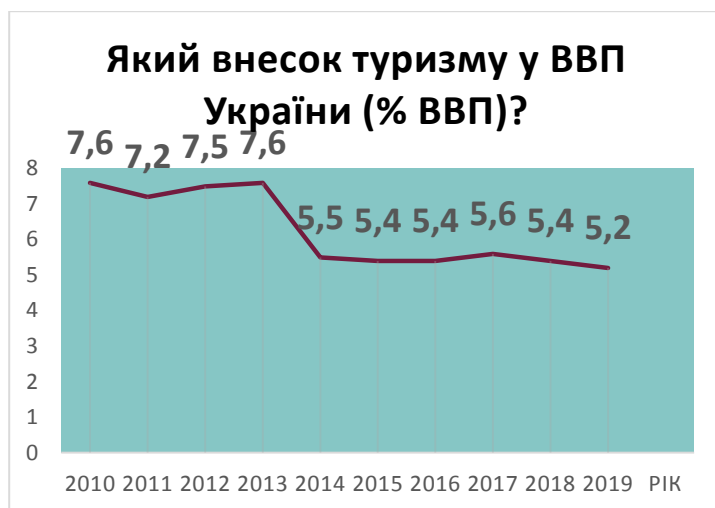
компаніями для залучення державних коштів з приватного сектору. Такі моделі можна використовувати як в Україні, так і в Росії.

Добросусідські та дружні стосунки між міським населенням сусідніх країн та високий попит на туристичні послуги перетворили регіон на центр сільського туризму між країнами Центральної та Східної Європи.

Зараз Європа переживає бум зеленого туризму: сільський туризм кожного року забезпечує континенту 218 мільйонів доларів. На думку ощадливих європейців, відпочивати на фермі в селі є найвигіднішим, де відпочиваючі можуть отримати дім за дуже невеликі гроші, екологічно чисту їжу та різноманітні розважальні заходи - полювання, риболовля, катання на конях та багато іншого. У сусідніх країнах України, Литві та Польщі сільськогосподарський туризм дуже розвинений. Наприклад, у Литві він контролюється державою: існує каталог агротуризму, і була розроблена спеціальна класифікація, подібна до традиційних "зоряних" ферм, які присвоюються як "лелекі" на основі їх рангу. Тільки фермери, у яких є хоча б один "лелека", можуть надавати свої туристичні товари через туристичні агенції. Влітку більшість іноземців відпочивають на фермах Литви та Польщі, восени та навесні приїжджають туристи.

Повертаючись до України, загалом внесок туризму за останні роки стає все меншим (Таблиця 2.1), а за 2020 та початок 2021 року тільки погіршується в зв'язку з пандемією.

Таблиця 2.1 «Внесок туризму у ВВП України (% ВВП)»

Джерело: складено автором на основі статистичних даних

Ситуація з розвитком зеленого туризму зараз під питанням, хоча він є важливим важелем для розвитку економіки, особливо в сільських місцевостях. Цей вид діяльності призводить до покращеного захисту навколишнього середовища та збільшення надходжень до бюджету. Введення екотуризму на широтах нашої країни, призведе до покращення регіонального розвитку та зменшить рівень екологічного забруднення.

Основними видами прибутку можна зазначити відвідування туристами музеїв та парків культури, а також, створення нових робочих місць та продукції збуту місцевого зразку. Спираючись на вищезазначені пункти, можна прогнозувати непоганий розвиток окремих узятих регіонів, особливо сіл та смт, фінансування яких зараз страждає. Не варто забувати про мету збереження та захисту заповідників та пам'яток архітектури. Якщо наша країна почне розвиватися у цьому напрямку, можна буде залучати інвесторів із закордону, проте для цього потрібно створити необхідні економічні та правові умови. Щоб покращити рівень популярності екотуризму, треба почати з розвитку таких моментів, як якість послуг, цінова політика, знижки тощо.

Через швидкий рух життя людей, світові тенденції приїлися, почався пошук чогось менш відомого, більш незвичного, саме тому й почався розквіт екотуризму, сільське господарство почало постачати не тільки свою продукцію, але й тенденцію розвитку екології та екологічно чистого різноманітного вирощування для пошанувачів зеленого

туризму. Враховуючи це, потік туристів допомагає сільським діячам з маркетингом у сфері розповсюдження своїх товарів.

Але є й негативні фактори, а саме, зростання цін на місце проживання зі збільшенням потоку туристів та залежність сільського розмаїття від опадів та сезонів. Щоб поліпшити прибутки від зеленого туризму, варто стимулювати зріст цін або привернення уваги до себе більшої кількості туристів. Саме через ці аспекти, місцеві підприємці та власники готелів/хостелів роблять усе, щоб покращити притік туристів до своїх осель та збільшити час їх перебування, адже це впливає на кількість придбаної продукції та харчів. Щоб покращити проведений час туристів та збільшити прибутки, можна пропонувати мешканцям різні види діяльності чи створення продуктів власноруч, це спонукає їх залишатися чи приїжджати не тільки на вихідні, але й на більший термін. Чим більше приїжджає туристів, тим більший рівень популярності отримує регіон та пам'ятки архітектури. Якщо відкрито подивитися на деталі проблеми, сільські громади не зможуть заманити чи затримати туристів більше ніж на вихідні дні, на відміну від соціальних груп, які мають більший хист та досвід. Поліпшення сфери сільського туризму призведе до зниження показників кількості людей за межею бідності. Введення культури сільського туризму в маси призведе до покращення стану окремо взятих регіонів, адже налагодиться зв'язок із громадськістю на рівні держави та покращиться розвиток екології, економіки та розвиток культурної спадщини.

Постановка проблем, які стають на заваді розвитку зеленого туризму, є обширним питанням, для цього необхідно зрозуміти поведінку споживача (рис. 2.9).

Основні перешкоди для "зелених" подорожей

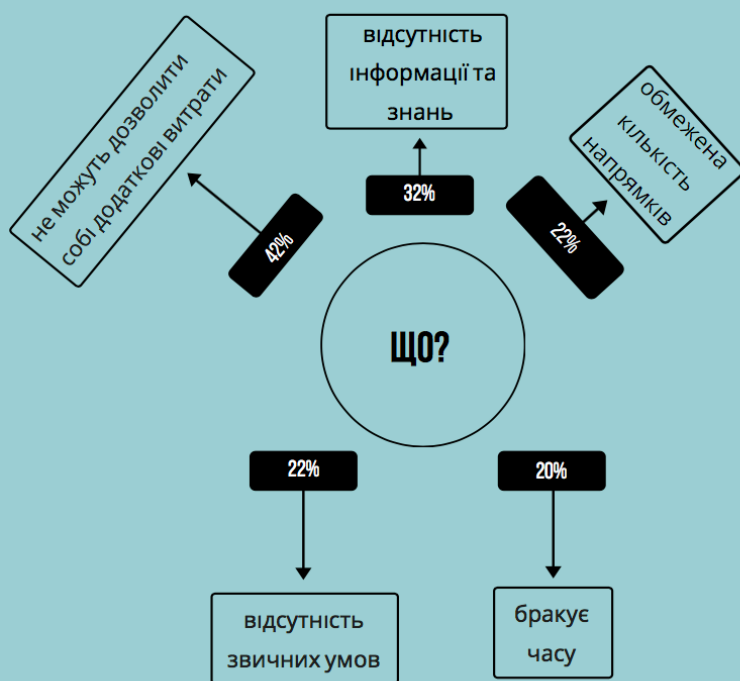

Рис. 2.8 «Основні перешкоди для “зелених” подорожей»

Джерело: складено автором на основі [17]

На заваді туристам може стати висока ціна, неосвіченість людей цією темою, що також зумовлене слабкою рекламною стороною. Обмежена кількість напрямків для України не є ключовою проблемою, вище було досліджено, скільки на теренах держави придатних для цього місць. В нашому випадку спостерігається відсутність задовільних умов, що також перетинається з однією з перешкод, коли люди хочуть бути ближче до природи, готові вести екологічний спосіб життя, та паралельно потребують гідних сучасних умов.

Грунтуючись на опитуванні Booking.com, ще раз підкреслюю необхідність цієї ланки туризму, адже зацікавленість до неї зростає. (рис. 2.10)

Рис. 2.9 «Відношення туристів до “зелених” подорожей»

Джерело: складено автором на основі [17]

Провівши підсумовуючий аналіз ризиків діяльності зеленого туризму на території нашої країни для подальшого їх усунення, було отримано такі результати:

Реєстр ризиків галузі зеленого туризму в Україні

ВИДИ РИЗИКІВ	МОЖЛИВІ НАСЛІДКИ НАСТАННЯ РИЗИКОВИХ ПОДІЙ	ІМОВІРНІСТЬ	ВАЖЛИВІСТЬ НАСЛІДКІВ	ПЕРВИННІ ЗАХОДИ ОПЕРУВАННЯ РИЗИКАМИ
НЕЗВИЧНІ УМОВИ ПРОЖИВАННЯ	відсутність інтересу з боку споживачів	Н	Н	осучаснення та будівництво нових
СЛАБКА ОБІЗНАНІСТЬ ЛЮДЕЙ	відсутність інтересу до галузі	М	М	впровадження шкіл, курсів
ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ В КРАЇНІ	втрата потенційних клієнтів	М	М	імідж країни
ВІДСУТНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙ	зупинка розвитку	М	Н	правове поле, дотримання чинного законодавства
ВІДСУТНІСТЬ ЯКІСНОГО МАРКЕТИНГОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	слабка конкурентоспро- можність	Н	М	рекламна компанія, діджитал розвиток
ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ	порушення головної мети	М	М	контроль та грамотне використання ресурсів

Ключі (позначення): L = низька; M = середня; H = висока; C = критична

Рис. 2.10 «Реєстр ризиків галузі зеленого туризму в Україні»

Джерело: складено автором самостійно

Кожен з цих ризиків є надзвичайно важливим на етапі покращення стану зеленого туризму в нашій країні, тому необхідно докласти якомога більше зусиль, щоб їх подолати.

Висновки до другого розділу

Європейський союз прикладає багато зусиль, щоб завжди відповідати «сучасним нормам». Саме тому, більшість країн-членів впроваджують розвиток екологічного, зеленого туризму. Італія завдяки діяльності міністерства культури спадщини та туризму, впровадила план розвитку туризму «Piano Strategico del Turismo) 2017-2022 pp., який визначає шляхи та покрокові рішення, які приведуть до найоптимальнішого для країни результату. Франція взагалі підтримувала зелений туризм ще з 2005 року, в країні він під захистом держави та волонтерських організацій. А Греція займається цим понад 20 років,

проте глобальна економічна криза завдала країні великий удар і вже більше десяти років розвиток сфери зеленого туризму зазнає багато проблем на шляху.

Для України можна виділити певні економічні перспективи та користь від екотуризму: насичення фінансовою складовою бюджету, створення нових робочих місць, створення власної етнічної продукції, виведення регіону на новий економічний рівень та його конкурентна спроможність на арені, серед інших регіонів. Наша держава має чималі задатки для розвитку зеленого туризму: Україна вважається однією з найбільш лісистих країн Європи і має унікальний природний потенціал. Проте для того, щоб досягти розвитку, необхідно подолати перешкоди у вигляді слабкого інвестиційного становища, необізнаності людей в цій сфері, слабка маркетингова сторона зеленого туризму та невідповідність умов проживанням сучасним реаліям.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

3.1 Основні проблеми та методи їх вирішення

Проаналізувавши слабкі сторони, ризики та загрози, стало очевидним існування багатьох проблем, які потребують рішення. На думку Виноградової О.В., їх можна поділити на три групи: гальмування соціально-економічного розвитку регіону, гальмування розвитку туристичної галузі у цілому, гальмування розвитку сільського зеленого туризму в Україні та її регіонах (рис. 3.1).

Проблеми 1 групи (гальмування соціально-економічного розвитку регіону)	Проблеми 2 групи (гальмування розвитку туристичної галузі у цілому)	Проблеми 3 групи-внутрішні (гальмування розвитку сільського зеленого туризму в Україні та її регіонах)
<ul style="list-style-type: none">• Жахливий стан місцевих доріг;• Відсутність централізованого опалення та водопостачання;• Зanedбаність соціально-побутових об'єктів у сільській місцевості;• Застарілі умови проживання, як результат - неприваблива оцінка в очах туристів;• Зanedбане інвестиційне середовище;	<ul style="list-style-type: none">• Неузгодженість дій центральних органів виконавчої влади та аграрної політики;• Недостатня кількість якісних закладів для розміщення туристів;• Невирішені питання зеленого туризму на законодавчому рівні;• Слабка система оподаткування суб'єктів галузі;	<ul style="list-style-type: none">• Недостатній рівень розвитку комунікацій та соціально-технічної інфраструктури у багатьох центрах сільського туризму;• Незадовільна якість послуг;• Відсутність навчальних центрів з підготовки та перепідготовки працівників для роботи у сфері зеленого туризму;• Відсутність реклами, слабе маркетингове забезпечення;

Рис. 3.1 «Класифікація проблем стратегічного розвитку сільського зеленого туризму в регіонах України»

Джерело: складено автором на основі [18]

Близько 60% сільських жителів перебувають за межею бідності. У цьому випадку жителі села змушені шукати інші сфери діяльності, які хоча б можуть забезпечити їм прожитковий мінімум. Розвиток сільського зеленого туризму може зупинити цю трагічну тенденцію у сільській місцевості України, збільшити матеріальне життя та частково вирішити проблему зайнятості сільського населення. Отже, сфера туристичних послуг, що розглядається, вимагає державного нагляду та підтримки, включаючи підтримку на регіональному рівні.

Нам слід налагодити відносини співпраці з суб'єктами будь-якого рівня та використовувати іноземний досвід для вирішення проблеми розвитку зеленого туризму.

Низька та застаріла якість умов проживання

Переглянувши фотографії запропонованих місць для проживання (рис.3.2, 3.3), необхідність осучаснення лише підтвердилася. Необхідно з розумінням відноситись до прагнення господарів занурити відпочиваючих в атмосферу сільської місцевості з головою, та паралельно не слід забувати, що люди зараз хочуть не лише відпочинок від міського темпу життя, а й перебування в якісних умовах проживання.

Тому, дивлячись на вже згадані плюси, варто зазначити про певні «нюанси»: вбиральня може бути розрахована на велику кількість людей; власники «зеленого курорту» перебувають разом з вами чи по сусідству.

Рис. 3.2 «Умови проживання»

Джерело: [19]

Рис. 3.3 «Умови проживання»

Джерело:[19]

Потрібно розуміти, що хоч такі будинки з нами з давніх часів та підкреслюють культурну цінність, проте зараз люди потребують більш сучасних умов навіть коли хочуть пожити в традиційній для певної країни місцевості. А велика проблема України полягає в недостатньому фінансуванні, адже для будівництва нових будиночків, готелів або просто навіть облаштування місць потрібні чималі кошти а для цього необхідно щоб інвестори вбачали цьому сенс.

Слабка обізнаність людей в сфері зеленого туризму, незнання іноземної мови

На теренах Закарпаття заснували навчальний заклад у режимі онлайн для власників та керуючих садибами людей.

Школа екотуризму створена за для вивчення корисної інформації про фермерство, сільське господарство, там діють майстер класи для тих, хто тільки починає свою справу у цій сфері, проводить їх Олександр Коваль. Започаткували цю течію у листопаді 2018 року, долучитися можна без витрати коштів. Тут можна вивчати засоби подачі реклами та знайти собі ділового партнера для стартапу. Олександр вважає, що з приходом до України справжнього «зеленого туризму», прибудуть поліпшення сільському господарству та фермерству.

Оскільки проект відносно недавно почав своє існування, то великої кількості аудиторії ще немає, але число прихильників збільшується, що вселяє надії.

Окрім того, необхідно звернути увагу на незнання англійської мови навіть на базовому рівні, цю проблему можна вирішити, надавши людям можливість вивчати її на онлайн-платформах, або ж створити словники, з усіма найнеобхіднішими словами для цієї сфери.

Політичні проблеми в країні

Доволі часто проблеми такого роду можуть відлякувати іноземних туристів, через велику кількість пліток та неправдивої інформації на телебаченні, в новинах, соц мережах, люди часто далекі від реального сприйняття ситуації, для того щоб цього не відбувалось необхідно показати на світовому рівні, що в нашій країні безпечно не дивлячись на ситуацію з Росією.

Відсутність інвестицій

На даний час, дуже помітною є неспроможність фінансування екотуризму через брак коштів та відсутність соціальної ініціативи, що, врешті решт, призводить до занепаду поточної галузі та до неспроможності захисту нашої планети.

Щоб поліпшити стан екотуризму, можна залучати фінансистів із інших країн, але для цього потрібні наступні умови:

- ◆ Політика та засоби дій місцевого самоврядування та влади мають бути строго у рамках чинного законодавства країни та винищити фінансові махінації, які призводять до відсутності коштів у бюджеті;
- ◆ Створено та запущено правове поле дії, яке добре виконує свою роботу. Як вже було зазначено, закони держави та місцевої влади мають йти на викорінення корупції. Найбільшу увагу слід приділити актам, які спрямовані на іноземне фінансування нашої держави. Дивлячись на стан речей на даному етапі розвитку України, доречним було б надавати «бонуси» та зменшити фінансові податки для інвесторів саме у цій галузі, адже екотуризм і так не користується

популярністю у нашій країні, тому потрібно використовувати різні методи для заманювання інвесторів та фінансів.

- ◆ Немає в наявності заходів та методів дій, стосовно сільського господарства нашої країни. Виходячи з цього, виникає потреба удосконалення туризму на теренах нашої країни за для більшої популяризації та розповсюдження серед народу справжніх плюсів цієї справи, а саме: створення більшої кількості робочих місць, економічне збагачення та створення місцевого колориту окремо взятих регіонів;
- ◆ Поганий розвиток культурної спадщини та відсутнє фінансування. Як відомо, туризм, на теренах нашої країни, починався за часів СРСР, але там усе було розраховано на поганий сервіс через відсутність альтернативи. Через це, обслуговуючий персонал, у готелях, відносився до своїх постояльців з нахабством та було багато обмежень. Крім цього, було погано налагоджено інфраструктуру.

Слабка юзабіліті сайтів

Проаналізувавши Українські сайти зеленого туризму (рис. 3.4, 3.5) стає очевидною картина що вони потребують осучаснення. Для того щоб привернути увагу іноземних туристів або ж заохотити жителів нашої країни вибрати такий відпочинок альтернативою вже всім звичному, необхідно відповідати сучасним реаліям.

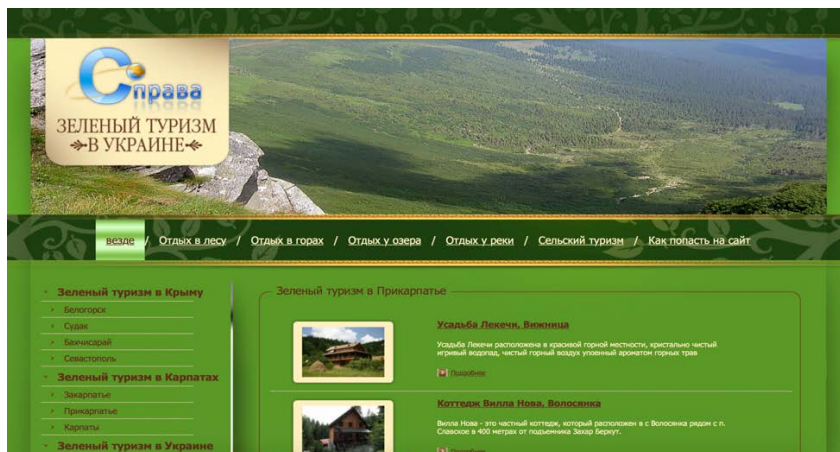

Рис. 3.4 «Дизайн сайту»

Джерело:[19]

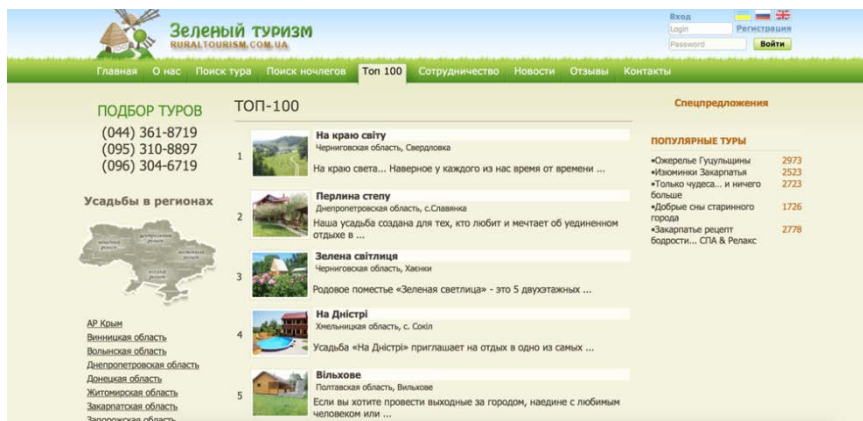

Рис. 3.5 «Дизайн сайту»

Джерело:[20]

На просторах інтернету я натрапила на відому платформу “Ecobnb”, що пішла від платформи “Airbnb”. Даний майданчик є дуже відомим в країнах Європи та світу, його суть полягає в виставленні будинків, садиб, баз відпочинку екологічного типу на огляд для всіх бажаючих, з можливістю зарезервувати їх для подорожі.

Провівши пошук по Україні (рис. 3.6, 3.7), я не знайшла жодного результату і виникає питання, чому не використовувати такі платформи, які користуються неймовірною популярністю серед людей, а створювати сайти із застарілим інтерфейсом?

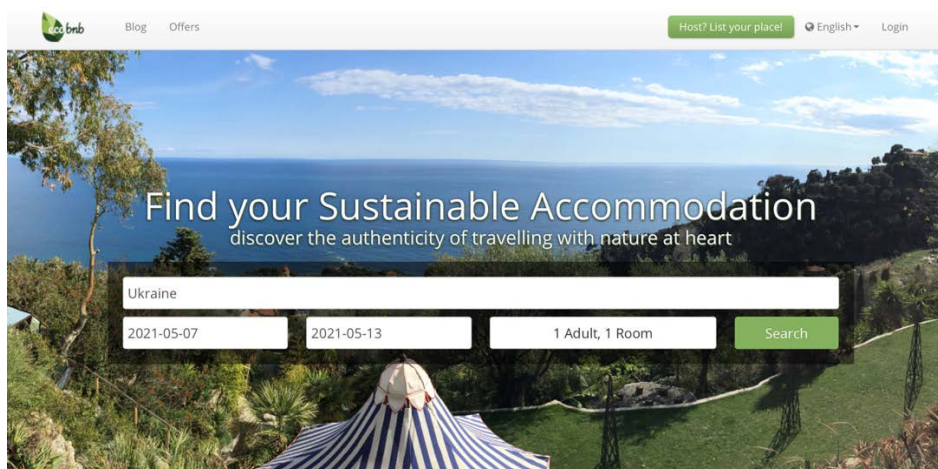

Рис. 3.6 «Платформа для пошуку екологічних будинків/готелів тощо»

Джерело:[21]

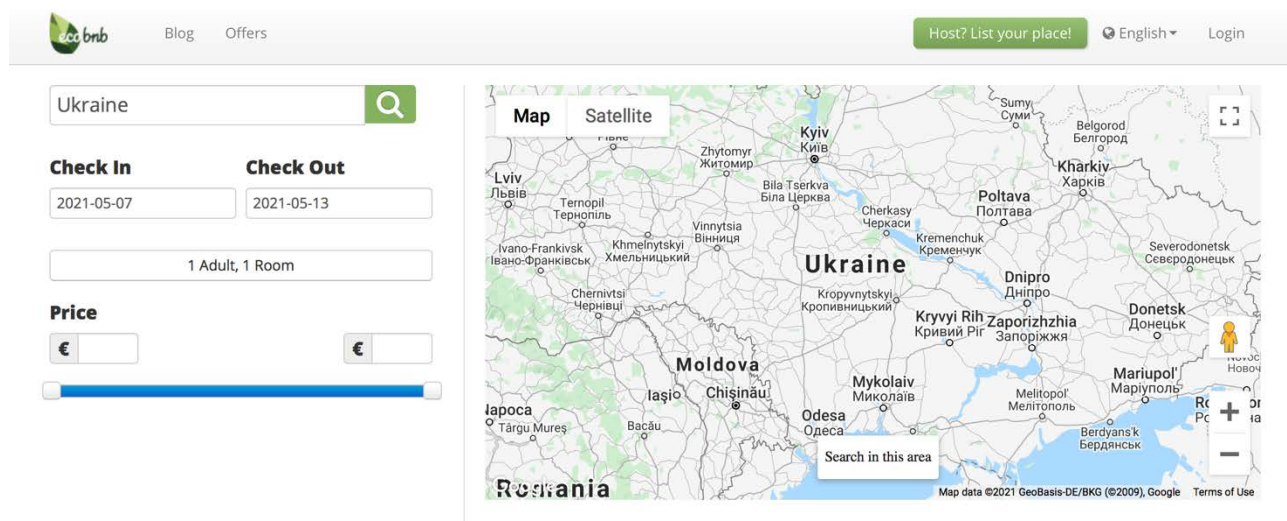

Рис. 3.7 «Платформа для пошуку екологічних будинків/готелів тощо»

Джерело:[21]

Екологічні проблеми

У 2019 році, балійці зіштовхнулися з такою проблемою, як брак води через малу кількість опадів, тому вимушені були використовувати солону воду, а свою віддавати туристам щоб зберегти якість. За статистикою, 65% усієї води острова Балі надходить туристам.

В соціальних мережах ми часто можемо бачити фотографії ідеальних краєвидів, величезних басейнів, пустих пляжів, проте реальне життя на острові є дещо іншим. Вулиці переповнені транспортними засобами (в основному - мопедами) та сувенірними лавками. В містах відбувається хаос через великий вплив туристів, відкривається безліч масажних салонів, закладів харчування, місць для практики йоги. В соціальних мережах видно лише гарну сторону, без натовпів людей, постійного шуму та стомлених жителів острова, які мають працювати по 20 годин на добу, щоб мати змогу вижити.

Тож як вирішити проблему, коли начебто «зелений» туризм спричинив до погіршення екологічної та соціальної ситуації? Контролювати кількість напливу туристів та населення. Використовувати ресурси води, енергії тощо відповідно до потреби,

слідкувати за рівнем обізнаності людей стосовно екологічної турботи про навколишнє середовище.

3.2 Реальні перспективи покращення стану екотуризму в Україні

Пріоритетом розвитку зеленого туризму в сільській Україні є нагальна потреба вирішення соціально-економічних проблем сучасних сіл. За часів незалежності України в сільській місцевості не відбулося жодних позитивних змін, і з'явилося багато проблем у розвитку технічного обладнання, законів про власність на землю та розвитку соціального та культурного секторів. За для покращення діяльності та зеленого туризму в цілому, треба ввести покращення до сфери оподаткування прибутків та сплати податків до місцевого бюджету. Беручи до уваги кількість садиб та дач на території нашої країни, які, непередбачено, можуть почати чи починають свій бізнес з надання послуг туристського характеру, дуже складно визначити, хто саме це виконує, бо, за статистикою, близько 90% таких «підприємств» не є зареєстрованими.

Стратегічні засади розвитку сільського зеленого туризму в Україні на підставі світового досвіду:

Країна з подібним досвідом	Напрямок розвитку сільського зеленого туризму на Україні
Німеччина, Італія, Австрія, Польща, Угорщина	пільговий режим оподаткування
Франція	спільний розвиток сільської місцевості та туризму за фінансової підтримки приватного сектору та координації уряду; поділ району на зони відпочинку та зелені зони
Італія	розвиток агротуристичного бізнесу пов'язаний з курортним, спеціалізація на гастрономічних та дегустаційних турах
Італія, Іспанія	виникнення спеціальних готелів у сільській місцевості біля монастирів
Австрія	зайнятість гостей у зборі трав, приготуванні молокопродуктів, вигоні худоби
Франція	приморські агросадиби, кінні ферми, винні агросадиби, рибальські будинки
Румунія	етнографічні види сільського зеленого туризму

Рис. 3.8 « Стратегічні засади розвитку сільського зеленого туризму в Україні на підставі світового досвіду»

Джерело: [22]

На основі вищезазначених досліджень можна зробити висновок, що основними напрямками зеленого туризму в сільській місцевості України повинні бути: надання фермерам податкових пільг та позик для створення сприятливих умов, реклама сільськогосподарських послуг, публікація різноманітних путівників, розробка різноманітних сільськогосподарських туристичних бізнесів, у тому числі спеціалізація сільських зелених туристичних курортів.

Не є секретом, що наша країна, центр Європи, є найбільшою «скарбницею» наявних на території природних та кліматичних ресурсів, що дуже добре впливають на покращення та розвиток зеленого туризму. Майже 15% території - це гірські височини та зелені зони Дніпра, моря, річки, озера, національні традиції, фольклор, церкви, пам'ятки та багато іншого що пронизане духом української душі.

Більшість із 500 населених пунктів мають унікальну історичну та культурну спадщину. Держава захищає парки та садиби українських культурних знаменитостей приблизно в 30 країнах та регіонах. Цілющі ресурси - відмінні - понад 400 видів мінеральної води та понад 100 типів родовищ лікувальної води є унікальними не лише для України, а й для Європи. Дослідження показують, що кожен регіон в Україні має свій напрямок сільського туризму.

Потреби та пріоритети розвитку сільського туризму в усіх регіонах України зумовлені такими умовами:

- ◆ Розвиток сільського туризму стимулював як форму сімейного фермерського господарства, так і розвиток малого бізнесу, що дуже важливо для відновлення економіки сільськогосподарських районів країни;
- ◆ Рекреаційний потенціал у різних регіонах України недостатньо розвинений, що вимагає раціонального використання інших ефективних стимулів для рекреаційних та туристичних цілей;
- ◆ Створення та розвиток сільськогосподарських розважальних служб вирішили деякі напружені соціальні проблеми в багатьох регіонах, особливо масштабне безробіття, іноземну зайнятість, складний соціальний клімат тощо;

- ◆ Збереглися національні та культурні особливості історичних регіонів нашої країни, що є її винятковою конкурентною перевагою у міжнародному туризмі, що зробить Україну одним із головних центрів сільського туризму в Європі.

Міжнародний імідж сільського дозвілля також нечіткий. З одного боку, Україну завжди вважали великою сільськогосподарською країною та однією з європейських зерносовищ, вона має добре збережений сільський спосіб життя, багату культурну спадщину, незаймане природне середовище та звання “гостинного господаря”. З іншого боку, порівняно низький рівень житла, відсутність технічного оснащення, відсутність обладнання в селах та обмежені можливості для дозвілля та активного відпочинку не приваблюють іноземних туристів.

Зокрема, управління розвитком туризму в сільській місцевості Карпатського регіону повинно враховувати такі об'єктивні умови:

- ◆ Не всі сільські райони придатні для впровадження та покращення зеленого туризму;
- ◆ Не всі сільські спільноти можуть брати участь у розвитку зеленого туризму;
- ◆ Не всі види туризму прийняті в кожному регіоні;
- ◆ Кількість сільськогосподарських поселень, що розвиваються в кожному регіоні, повинна бути обмежена;
- ◆ Слід запровадити спеціальні механізми управління, щоб запобігти негативному впливу туристів на навколишнє середовище.

У той же час, враховуючи те, що існує велика кількість ресурсів для дозвілля, якими можна користуватися, перспективи розвитку сільського дозвілля та розваг в Карпатському регіоні видаються сприятливими. Зокрема, він повинен активно співпрацювати з рекреаційними природними заповідниками в районі для розвитку сільської рекреаційної діяльності. У зв'язку з цим Карпатський регіон має значні природні та рекреаційні можливості, такі як знамениті Карпати та біосферний заповідник «Східні Карпати», а також Яворівський національний природний парк. Екотуризм

включає всі види туризму, спрямовані на захист природного середовища, враховуючи заповідні ландшафти, налагодження гуманітарних відносин з місцевими жителями та автономними відомствами та покращення фінансового та економічного благополуччя регіону.

Основною рушійною силою швидкого розвитку сільського зеленого туризму є швидке зростання попиту на відпочинок на природі, що залежить від зростаючої невідповідності середовища проживання сучасних людей та його фізичних та психологічних потреб. У зв'язку зі зменшенням робочого часу, збільшенням кількості оплачуваних відпусток, збільшенням освіти та розвитком залізничних, автомобільних, повітряних та морських транспортних мереж попит на сільський відпочинок зростає.

Туризм є однією з провідних ланок в туристичній галузі України, особливо зелений сільський туризм, і має найбільші перспективи. Розвиток масової практики в організаціях сільського зеленого туризму все ще випереджає її теоретичне розуміння та нормативне тлумачення.

Тому навіть сьогодні існують суперечки щодо офіційного та змістовного тлумачення поняття «сільський зелений туризм».

Використовуючи ці прямі та непрямі важелі, можна подолати всі негативні фактори, в тому числі на регіональному рівні, шляхом збалансованої національної регуляторної політики щодо сільського зеленого туризму. Сільський зелений туризм позитивно впливає на відродження, збереження та розвиток місцевого фольклору, ремесел, історико-культурної спадщини та розширює можливості продажу окремих фермерських господарств.

3.3 Ідеальне бачення розвитку зеленого туризму

Своєрідний “екоготель нового покоління”. У наш час, велика кількість готелів та хостелів проводять аналітику з покращення енергопостачання та, згодом, стануть взагалі самостійними. У перспективі, готелі зможуть, без забруднень та викидів,

використовувати чисту енергію з економічним потенціалом та бути конкурентоспроможними на фінансових ринках.

Люди, які слідкують за розвитком цієї сфери діяльності, переконані, що у найближчому майбутньому, з розвитком готелів, буде використовуватися нова валюта, а саме – електронна. При обслуговуванні, використанні яких-небудь послуг, тощо. А власники та керуючий персонал готелів, будуть здійснювати поліпшення природи та внутрішніх справ у готелі, завдяки цій валюті. Нижче будуть наведені зображення (рис. 3.9, 3.10, 3.11), які втілюють бачення “екоготелів нового покоління”, місця проживання туристів будуть виконані у всіх умовах сучасного дизайну. Що стосується структуризації екотуризму, то усі матеріали та заходи праці будуть виконані з боку усіх екологічних норм, що, надалі, має перспективу як розвитку у економічному, так і у екологічному векторі роботи. Екологічні будинки завжди переходять на повну автономізацію, особливо опалення та електроенергії. І це, врешті решт, виходить навіть дешевше та окупається, ніж використання забруднюючих ресурсів. Разом із цим, це дуже естетично та гарно з боку навколишнього середовища.

Ключовий задум зеленого туризму — єднання з природою, лишиться його основою, тому такі споруди будуть розташовані в основному в сільській місцевості, горах та подалі від міст, щоб людина могла насолодитися єдністю з природою.

Рис. 3.9, 3.10, 3.11 «Приклади сучасних приміщень»

Джерело: інтернет зображення

Є віра в те, що це стане реаліями нашої держави. Попереду багато роботи, створення дійсно гідних інтернет сайтів, світова реклама, залучення сучасних архітекторів, надходження інвестицій, і як результат - розквіт зеленого туризму на Україні.

Пропозиції

Об'єднання територіальних громад може допомогти у вирішенні багатьох питань і завдань для забезпечення постійного та сталого розвитку зеленого туризму (рис. 3.13).

Рис. 3.13 «Завдання територіальних громад для забезпечення розвитку сільського зеленого туризму»

Джерело: складено автором на основі [24]

На відміну від ОТГ, сфера державного приватного партнерства в Україні не працює як слід, щоб залучати різноманітні організації, підприємців як раз і потрібно, щоб була можливість у підприємців опікуватися зеленими територіями, тому що держава має витрачати на це багато коштів і цим ніхто не опікується, тому такий варіант дозволить об'єднати зусилля, проте він потребує значного контролю, щоб не було різних корупційних схем тощо. Для підтримки державного приватного партнерства для необхідно впровадити наступне:

Рис. 3.12 «Заходи допомоги розвитку сфери зеленого туризму»

Джерело: складено автором на основі [23]

В результаті, можна розвивати роботу різних підприємств, як приклад - створити компанію (рис. 3.12), яка буде допомагати з пошуком інвесторів та організацією осучаснення умов зеленого туризму.

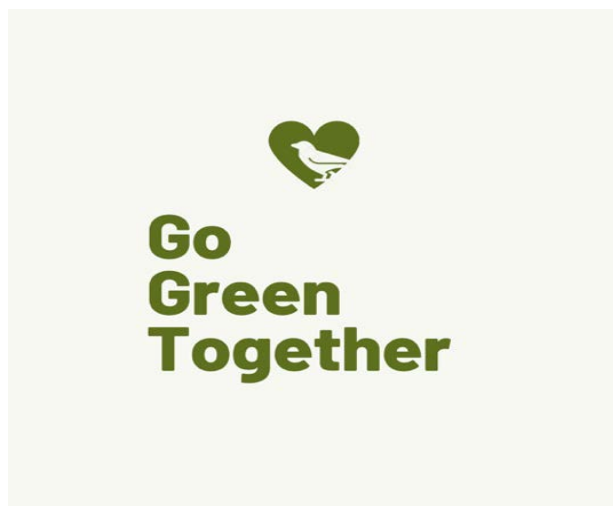

Рис. 3.14 «Приклад логотипу»

Джерело: розроблено автором самостійно

Невідкладною є необхідність покращення умов проживання, є два напрями:

- ◆ осучаснення вже існуючих;
- ◆ будівництво нових;

Для осучаснення потрібні ремонти, середня вартість ремонту одного квадратного метру - 2 000 гривень.

Вартість будівництва нових оцінити складно, якщо знайти партнерів, як приклад - фірма “ekodim” (рис. 3.13) проектування коштуватиме 350 гривень за квадратний метр, а будівництво - 12 000 за квадратний метр (рис. 3.14)

Рис. 3.15 «Сайт компанії “ecodim”»

Джерело: [25]

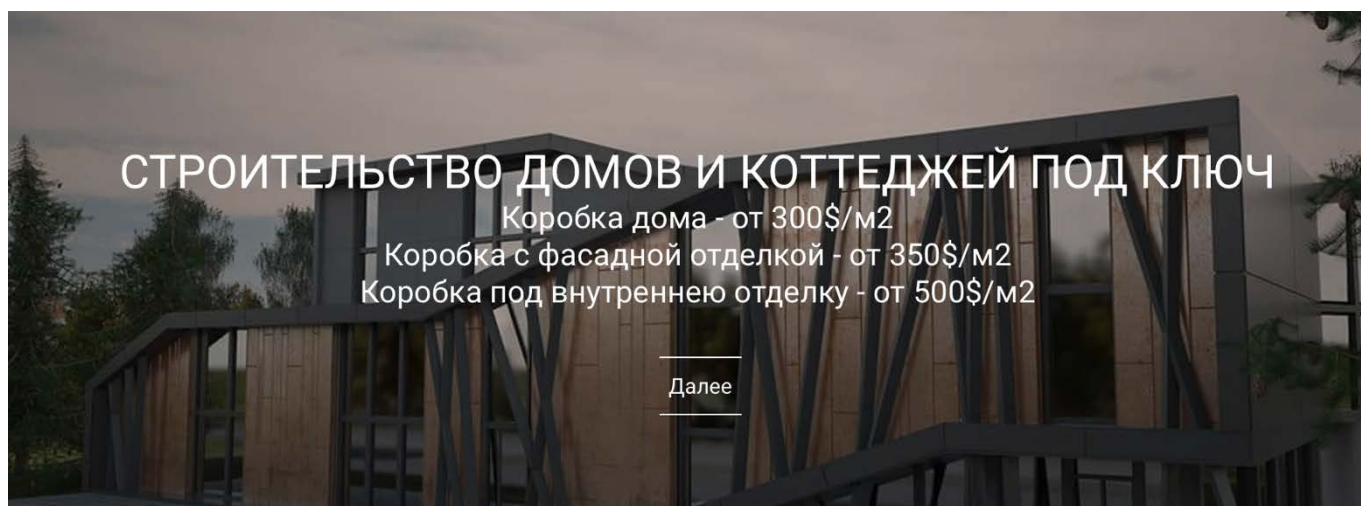

Рис. 3.16 «Вартість будівництва»

Джерело: [25]

Наступним кроком буде створення освітніх курсів, на кшталт наведеного вище (с.51), тут також є два варіанти:

- ◆ створити освітню платформу та знайти спеціалістів, які будуть готові розробити відео або текстові матеріали для навчання;
- ◆ створити офлайн курси;

В першому випадку більшість витрат піде на створення сайту та забезпечення необхідним обладнанням, оплату праці лекторів. Середня вартість сайту - 150 000 гривень, необхідне обладнання обійдеться щонайменше в 50000 гривень, запис матеріалу та розробка електронного курсу, враховуючи роботу лекторів та діджитал дизайнерів, може вартувати в районі 70 000 гривень, тобто для запуску необхідно 270 000.

В другому випадку потрібно буде платити за оренду приміщення, заробітну плату і також забезпечення необхідним обладнанням. Оренда приміщення в середньому в сільській місцевості стає в 10 000 гривень на місяць. Середня заробітна плата з урахуванням необхідності в сучасному матеріалі - 16 000 гривень на місяць. Якщо брати двох лекторів, вийде 32 тисячі. Закупка стартового необхідного обладнання (книги, електронні дошки тощо) обійдеться в 60 000.

Не слід забувати про слабку комунікацію в медіа та погані юзабілітіс сайтів. Щоб цього уникнути необхідно розробити нові сайти та знайти маркетологів. Беремо середню

вартість сайту - 150 000, додаємо оплату роботи команди маркетологів, які розроблюють таргетовану рекламу, ведуть соціальні мережі та продумують афіши, - 50 000 на місяць і отримуємо суму в 200 000 гривень.

Як результат - все впирається в великі гроші, які необхідні для розвитку. Тож основна і першочергова задача - знайти інвесторів. Для цього необхідно детально описати проект з усіма його умовами та перспективами.

Висновки до третього розділу

Наразі стан зеленого туризму незадовільний, для його покращення потрібно працювати з нормативно-правовою базою, інвестиційним фоном країни, проблемою нестачі корисної інформації та загального осучаснення. У випадку більш розвинутих країн, цього питання навіть не виникає, адже там вже давно почали заробляти великі гроші, просуваючи екологічний туризм, так би мовити, спіймали хвилю, про яку зараз всі говорять.

Україні необхідно підтримувати діяльність об'єднаних територіальних громад та розвивати сферу державного приватного партнерства, адже це надасть змогу підприємцям залучатися, інакше, коли все державне і все надходить державі, в цьому не буде їх зацікавленості. Досвід розвитку державно приватно партнерства в сфері зеленого туризму користується великою популярністю закордоном, що допомагає йому так швидко розвиватись, адже не завжди є кошти, щоб його стимулювати, а об'єднанням ресурсами можна цього досягти.

В світі стільки всього змінюється з перспективою допомоги навколишньому середовищу, люди згодні платити більше, коли бачать приставку «еко» або «green», адже так в їх голові посідає думка, що вони є частиною змін. Тож необхідно побачити в цьому можливість не лише екологічної перспективи, а й економічного зростання, про яке всі так говорять, але чомусь мало роблять.

ВИСНОВКИ

У першому розділі було розглянуто питання основних аспектів туризму. Важливість туристичної галузі є незамінною, адже вона збільшує фінансовий потік країни, створює нові робочі місця, забезпечує розвиток інфраструктури та несе в собі багато переваг для соціальної сфери. Також було розглянуто питання наслідків пандемії, не є секретом, що коронавірус завдав багато шкоди для економіки всіх країн і саме туристична галузь була однією з найбільш постраждалих, адже туризм було буквально призупинено. Його відновлення займе не один рік, проте навіть зараз не можна ставити точних прогнозів, адже пандемія продовжує вдаряти нас новими штамами і немає чіткого бачення, коли всі країни зможуть відновити туризм без перешкод. Окрім цього, було оцінено наслідки туризму на навколишнє середовище та соціум, і, на превеликий жаль, негативних було значно більше: природні ресурси перенавантаженні, масивне забруднення повітря, води, землі, шумове забруднення, зростання кількості використаного пластику, виснажений стан сільського господарства, у зв'язку із постійним попитом на продукти харчування, безкінечне зростання новобудов, що також створює додаткове шумове та повітряне забруднення. Тож розвиток течії зеленого екологічно відповідального туризму це те, про що благає наша планета.

Другий розділ більш детально занурив нас у досвід європейських країн стосовно розвитку відповідального туризму, та надав порівняння з сільським зеленим туризмом в нашій країні. Було визначено основні проблеми, до їх переліку увійшли:

- ◆ низька якість умов проживання;
- ◆ недостатня обізнаність населення в даному виді відпочинку;
- ◆ незнання господарями іноземних мов;
- ◆ не привабливий імідж України в очах іноземців у зв'язку з ситуацією на сході;
- ◆ погано розвинена мережа електронного резервування;
- ◆ недостатньо розвинена інфраструктура;
- ◆ слабкі маркетингові комунікації;

Зараз українці віддають перевагу відпочинку за кордоном, що вже казати про іноземних туристів, які мають вибір з величезної кількості країн, котрі вже давно подавали такі проблеми та крокують вперед. Саме тому, в заключному розділі було надано методи вирішення основних проблем. Основою цих змін є осучаснення:

- ◆ зміна застарілої якості умов проживання;
- ◆ зміна застарілого інтерфейсу сайтів;
- ◆ навчальні заклади для власників та керуючих садибами людей;
- ◆ виставлення України на міжнародній арені як безпечної не дивлячись на ситуацію з Росією;
- ◆ привабливість для інвесторів;
- ◆ запобігання можливим екологічним проблемам шляхом контролю та запобігання перенавантаженню ресурсів;

Реалії розвитку неоднозначні, тому що уряд України не бере достатньої участі в розвитку туризму, зокрема зеленого, в той час як весь світ активно заробляє на цьому та вбачає великі перспективи для піднесення. Проте, якщо дійсно взятися за цю сферу, створити своєрідний «екологічний відпочинок нового покоління», можна досягти і економічного зростання, і покращення екологічної ситуації нашої держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1) Oliver Rakau. Coronavirus Watch [Електронний ресурс] / Oliver Rakau // Oxford Economics. – 2020.
- 2) ЄС через коронавірус припинив дію Пакту стабільності і зростання [Електронний ресурс] // Радіо Свобода. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-eurosoyuz-koronavirus-pakt-ekonomika-stabilnist/30504986.html>.
- 3) Roik Oksana, Lushchyk Maria. DEVELOPMENT OF THE TOURIST SPHERE OF UKRAINE IN CONDITIONS OF INCREASED EPIDEMIC RISKS / Roik Oksana, Lushchyk Maria. // ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО. – 2020. – №22.
- 4) Куналь Батра. Impact Of Covid-19 On Tourism Industry And Relief Measures [Електронний ресурс] / Куналь Батра. – 2020.
- 5) Курсова робота Давидюк Анастасії “Фінансово економічна криза 2008-2009рр. у країнах Єврозони, її друга хвиля в 2012-2015рр. та її подолання в наступні роки”, – 2020.
- 6) К.А. Блудов. Аналіз впливу туристичної галузі на екологію регіонів [Електронний ресурс] / К.А. Блудов. – 2018.
- 7) М. Мелер. Green marketing for green tourism / М. Мелер, М. Хем. – 2019.
- 8) Study on ecotourism development [Електронний ресурс] // EEFECT
- 9) В. О. Бойко, к. е. н. RURAL GREEN TOURISM IN UKRAINE: PROBLEMS AND PROSPECTS / В. О. Бойко, к. е. н.. // АГРОСВІТ. – 2020– №22.
- 10) The Official site of the State Statistics Service of Ukraine (2020), available at: [http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua) (Accessed 18 Oct 2020).
- 11) Корчук О.С., Купач Т.Г. ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ НА ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ / Корчук О.С., Купач Т.Г.. – С. 119–123.

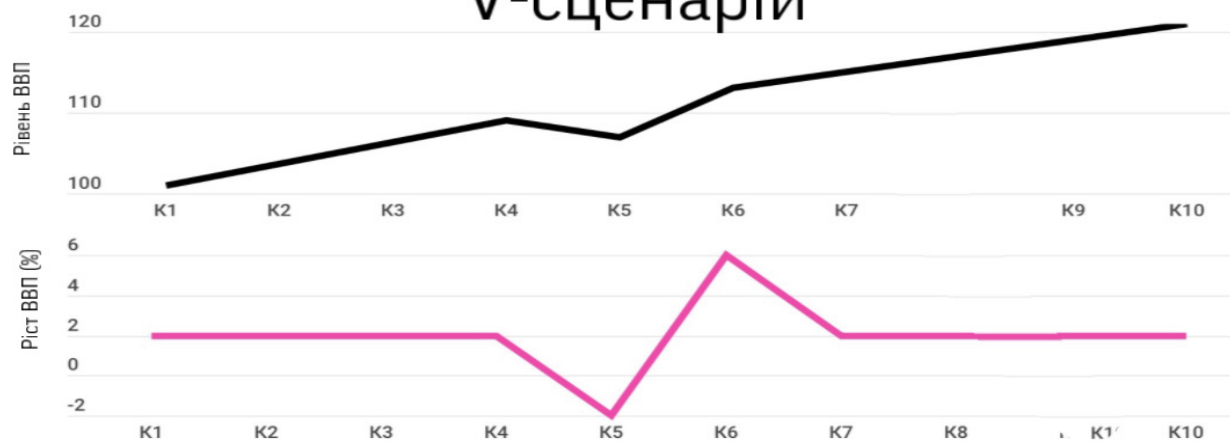
- 12) А. А. Дюк. N. I. Burlaka DEVELOPMENT OF GREEN TOURISM IN UKRAINE / А. А. Дюк, Н. І. Бурлака,.
- 13) Мельниченко О. Б. к.е.н., викладач Тернопільський національний економічний університет. СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ / Мельниченко О. Б. к.е.н., викладач Тернопільський національний економічний університет.
- 14) А. А. Дюк. N. I. Burlaka DEVELOPMENT OF GREEN TOURISM IN UKRAINE / А. А. Дюк, Н. І. Бурлака.
- 15) 2020-й: Куди подорожували найчастіше українці, звідки прибували іноземці НАЗАД [Електронний ресурс] // Державна прикордонна служба України. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://dpsu.gov.ua/ua/news/2020-y-kudi-podorozhuvali-naychastishe-ukrainci-zvidki-pribuvali-inozemci/>.
- 16) Електронне фахове видання “Ефективна економіка” CURRENT DIRECTIONS OF TOURISM DEVELOPMENT IN UKRAINE
- 17) Booking [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.booking.com>
- 18) ПРОБЛЕМИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО (ЗЕЛЕНОГО) ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ Дарчук В.Г.
- 19) Otdihaem [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://otdihaem.in.ua>
- 20) Rural tourism [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://ruraltourism.com.ua>
- 21) Ecobnb [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://ecobnb.com>
- 22) Чеглей В.М.
Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка.

2011. Спецвипуск 33. Ч.3. С.203-207. Світовий досвід розвитку сільського зеленого туризму
- 23) Л.М. Івашова. Державне приватне партнерство у сфері туризму як дієвий механізм забезпечення сталого розвитку / Л.М. Івашова. – 2018.
- 24) Івашина Л. Роль об'єднаних територіальних громад у розвитку сільського зеленого туризму / Людмила Івашина. – 2017.
- 25) Ecodim [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://ekodim.org.ua>
- 26) Мазур С.А., Прилуцький А.М. Сільський туризм як перспективний напрям розвитку внутрішнього туризму. Ефективна економіка. 2018. No 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/47.pdf (дата звернення: 17.10.2020).
- 27) Теодорович Л. Екологічний туризм у НПП України: теоретичні та практичні аспекти. Вісник Львівського університету. Серія географічна. 2013. Вип. 41
- 28) Чеглей В.М. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. 2011. Спецвипуск 33. Ч.3. С.203-207. Світовий досвід розвитку сільського зеленого туризму
- 29) ПРОБЛЕМИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО (ЗЕЛЕНОГО) ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ Дарчук В.Г.
- 30) Електронне фахове видання “Ефективна економіка” CURRENT DIRECTIONS OF TOURISM DEVELOPMENT IN UKRAINE
- 31) І.В. Власенко. Стан підприємництва у сфері сільського зеленого туризму в Україні та за кордоном / І.В. Власенко. // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Ґжицького.

- 32) Бейдик, О. О. (2001). Рекреаційно-туриські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінології, районування. Київ: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет".
- 33) Зінько, Ю. В., Горішевський, П. А., Рутинський, М. Й. (2011). Інноваційні форми занять в сільському туризмі та агротуризмі. Тези міжнародної конф. "Розвиток сільських територій: економічний, соціальний і екологічний аспекти", 17–18 березня. Київ.
- 34) Сайт Верховної Ради України. Електронний ресурс. Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/radac/pd_index_n
- 35) Сільський зелений туризм. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.greentour.com.ua/ukrainian/news>.
- 36) Valentyna Oleynik, Sergii IarOmenko². PROBLEMS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF GREEN RURAL TOURISM IN UKRAINE / Valentyna Oleynik¹, Sergii IarOmenko². // Odesa National Academy of Food Technologies (Ukraine).
- 37) Закон України "Про сільський зелений туризм" [Law of Ukraine "On rural green tourism"]. (n.d.). icp.org.ua. код доступу: http://icp.org.ua/ukr/zakon/akts/2005/08/18/zakon_ukraini_pro_si_206.html

ДОДАТКИ

V-сценарій

U-сценарій

L-сценарій

